„CERTURILE VOASTRE SĂ CONTENEASCĂ, ARMELE SĂ TACĂ!"

1980 AN OLIMPIC

„Ascultați, cetățeni! Se apropie iarăși sărbătoarea lui Zeus. Certurile voastre să conteneacă, armele să tacă. Liberi să se îndrepte pelerinii, pe toate cărările de pe uscat și de pe apă, spre Olimpia!"

(Din milenarul indemn olimpic)

- **13—24 februarie, la LAKE PLACID: A XIII-A EDIȚIE A JOCURILOR OLIMPICE DE IARNĂ**
- **19 iulie — 3 august, la MOSCOVA: A XXII-A EDIȚIE A JOCURILOR OLIMPICE DE VARĂ**

„OLIMPIADA ALBĂ"

Cele 12 ediții anterioare

I – CHAMONIX, 1924 : 293 concurenți, din 16 țări.
II – SAINT MORITZ, 1928 : 491 concurenți, din 25 de țări.
III – LAKE PLACID, 1932 : 307 concurenți, din 17 țări.
IV – GARMISCH PARTENKIRCHEN, 1936 : 756 concurenți, din 28 de țări.
V – SAINT MORITZ, 1948 : 878 concurenți, din 28 de țări.
VI – OSLO, 1952 : 960 concurenți, din 30 de țări.
VII – CORTINA D'AMPEZZO, 1956 : 923 concurenți, din 32 de țări.
VIII – SQUAW VALLEY, 1960 : 693 concurenți, din 30 de țări.
IX – INNSBRUCK, 1964 : 1 332 concurenți, din 36 de țări.
X – GRENOBLE, 1968 : 1 527 concurenți, din 37 de țări.
XI – SAPPORO, 1972 : 1 128 concurenți, din 35 de țări.
XII – INNSBRUCK, 1976 : 1 400 concurenți, din 36 de țări.

A XIII-a ediție, după 48 de ani, din nou la Lake Placid

Ca de fiecare dată, anul olimpic va fi deschis de „Olimpiada albă". În 1980, drapelul alb cu cele cinci cercuri de culoare albastră, galbenă, neagră, verde și roșie — simbolizînd cele cinci continente și minimum cîte o culoare din steagul fiecărei țări — va fi înălțat mai întîi în pitoreasca stațiune montană Lake Placid, din nordul statului New York (S.U.A.). Pentru că aici va avea loc, între 13 și 24 februarie, cea de-a XIII-a ediție a „Olimpiadei albe".

Încă din luna ianuarie, tradiționala flacără sacră — aprinsă de la lumina soarelui, pe Olimpia elenă — va porni în primul său periplu al anului, avînd ca țintă valea adîncă dintre munții Appalache și Adirondack, din continentul nord-american, unde se află orașul-gazdă. Prima etapă din lungul său drum pînă dincolo de Ocean va fi parcursă cu avionul (punct de aterizare : Langley, pe coasta de est). În continuare, flacăra olimpică va călători cu vaporul pe apele Atlanticului, pînă la Yorktown (statul Virginia). Din acest oraș (ales în mod simbolic, fiindcă de numele său se leagă bătălia finală, dată cu două secole în urmă, pentru independența Statelor Unite) va începe propriu-zis traseul american al flăcării olimpice. Cale de 1 000 de mile (circa 1 610 kilometri), ea va trece din mînă-n mînă, condusă de 52 purtători de torță (aceștia — 26 bărbați și 26 femei, sportivi amatori, de diferite profesii — au fost aleși din 6 000 de candidați și reprezintă cele 50 de state, plus districtul Columbia și orașul Lake Placid). În cîteva importante puncte de trecere (clădirea Capitoliului din Washington, Independence Hall din Philadelphia, State Capitol din Albany) se vor desfășura cu acest prilej ceremonii speciale. Din Albany (statul New York) traseul se bifurcă, două flăcări olimpice urmînd drumuri separate pentru a ajunge simultan la Lake Placid în 8 februarie, cu cinci

zile înainte de deschiderea oficială (în așteptarea ceremoniei de deschidere, flacăra va arde deasupra arenei olimpice).

Așadar, după 48 de ani, Lake Placid găzduiește din nou întrecerile olimpice de iarnă. De reținut că, prima dată, în 1932, jocurile de la Lake Placid au fost deschise de Franklin Delano Roosevelt — în vremea aceea guvernator al orașului New York !

Localitatea celor două superbe lacuri (Placid și Mirror) își așteaptă cei peste 1 400 de candidați la medalii cu bazele sale sportive cunoscute, dar și cu un nou palat de gheață, cu instalații ultramoderne și cu pârtii bine puse la punct — chiar dacă la un moment dat (în cursul unor lucrări de dinamitare) o enormă stîncă a căzut pe pârtia de bob, provocîndu-i considerabile deteriorări. Satul olimpic, spre exemplu, a fost dat în folosință încă din septembrie 1979. Serviciul Național de Meteorologie al S.U.A. — întrunit în reuniunea sa anuală chiar la Lake Placid — a prevăzut zăpadă și timp bun pentru perioada concursurilor. Totuși, Comitetul de organizare — mai prevăzător decît meteorologii, în sens realist mai prevăzător — a încheiat un contract cu firma J.I. Case din Racine (Wisconsin) pentru furnizarea unei mari cantități de zăpadă, în caz de nevoie ! Vorbind de pregătiri și de gazde, să consemnăm cu regret decesul președintelui Comitetului de organizare — Ronald Mc Kenzie — la 23 decembrie 1978, chiar în timp ce inspecta șantierele olimpice. Atribuțiile sale au fost preluate de reverendul J. Bernard Fell — care pînă atunci deținuse funcția de director executiv. Noul președinte este originar din Lake Placid.

Programul „Olimpiadei albe" cuprinde 80 de probe. Și mai concret : 35 meciuri de hochei, 11 reuniuni de patinaj artistic, 6 de patinaj viteză, 8 întreceri de schi nordic și 6 de schi alpin, 3 probe de sărituri de la trambulină, 2 campionate de bob, 2 de săniuțe și 3 de biatlon.

România va fi prezentă la Lake Placid cu un lot de sportivi cuprinzînd hocheiști, cîțiva patinatori, boberi și biatloniști. Echipa noastră olimpică de hochei pe gheață — care la ediția anterioară (Innsbruck, 1976) a cîștigat grupa secundă a turneului olimpic — face parte acum dintr-o grupă preliminară, împreună cu reprezentativele din

S.U.A., R.F.G., Norvegia, Suedia și Cehoslovacia. Din grupa cealaltă fac parte Canada, Finlanda, Olanda, Japonia, Polonia și U.R.S.S. Primele două clasate din fiecare grupă (în urma meciurilor tur-retur) se califică pentru turneul final, în cadrul căruia se vor disputa medaliile, tot prin jocuri tur-retur. Echipele clasate pe locul 3 în cele două grupe preliminare vor juca un meci direct pentru locurile 5—6. Pretenții la o comportare bună avem și de la boberi (care la Grenoble, în 1968, au cucerit o medalie olimpică de bronz), ca și de la patinatori (dacă ținem seama de faptul că în ultima vreme aceștia au făcut progrese vizibile).

În paralel cu programul olimpic, la Lake Placid se va desfășura și un bogat program „extra-olimpic". Vor concerta aci orchestra simfonică din Los Angeles, plus câteva formații de jaz și rock, vor avea loc reprezentații de teatru și se vor deschide expoziții sub genericul „Arta novatoare", vor fi organizate concursuri de dans. Interesant că președintele de onoare al comitetului ce inițiază aceste manifestări cultural-artistice este însuși celebrul violonist american Yehudi Menuhin ! Care a explicat astfel rațiunea acestui program paralel : *„Muzica reprezintă gimnastica spiritului, așa cum gimnastica este muzică pentru corp"*. Și, un ultim amănunt : prima tranșă a biletelor puse în vînzare pentru a XIII-a ediție a „Olimpiadei albe" (550 000) a fost epuizată încă dinainte de 15 iulie 1978. Celelalte tranșe vor fi difuzate la date mai apropiate competiției.

Fază dintr-un meci internațional susținut de reprezentativa de hochei pe gheață a României

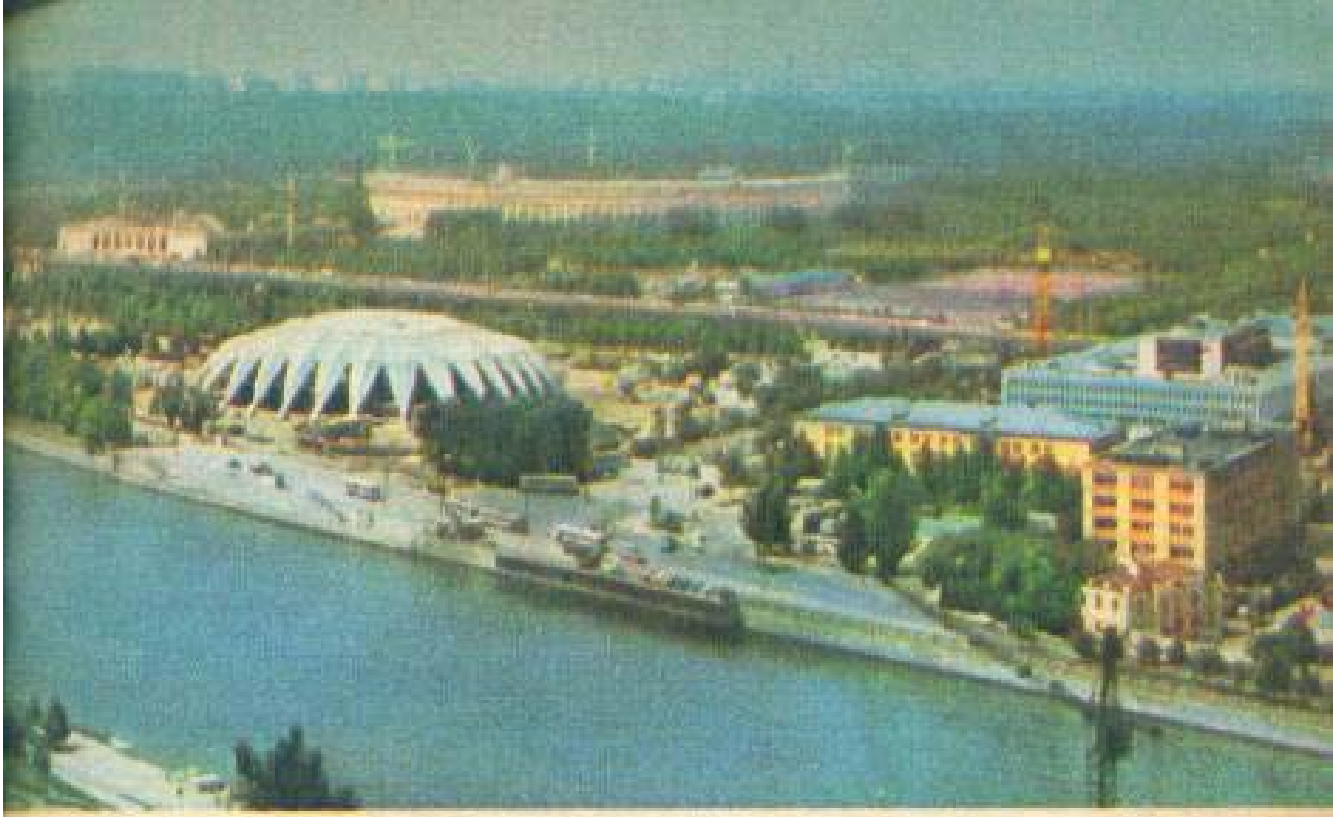

Aici, la Lujniki, sînt instalate cele mai mari „scene" ale marilor întreceri olimpice găzduite de capitala sovietică

JOCURILE OLIMPICE DE VARĂ

A XXII-a ediție, cea mai grandioasă, la Moscova

...23 octombrie 1974. În sala de conferințe a primăriei din Viena, lordul Michael Killanin făcea cunoscut Comitetului Olimpic Internațional — în calitatea sa de președinte al acestui for — rezultatul scrutinului privind desemnarea gazdei celei de-a XXII-a ediții a Jocurilor Olimpice de vară : oferta Moscovei fusese acceptată. Capitala Uniunii Sovietice devenea, în felul acesta, al 17-lea oraș din istoria olimpică modernă — și primul oraș socialist — ales să fie teatrul celei mai mari desfășurări de forțe sportive a omenirii.

...Olimpiada moscovită este a patra care se desfășoară consecutiv sub imperiul literei „M" : Mexico '68, München '72, Montreal '76 și, acum, Moscova '80. Firul se va întrerupe însă, fiindcă vor urma Los Angeles '84 și, probabil, Sao Paulo '88.

Serghei Pavlov — președintele Comitetului Olimpic al U.R.S.S. și, în același timp, vicepreședinte al Comitetului de organizare al Jocurilor Olimpice de la Moscova — declara :

„Capitala celei de-a XXII-a ediții a Olimpiadei de vară este pregătită să găzduiască în cele mai bune condiții acest uriaș festival al tinereții, frumuseții, voinței și prieteniei. După datele pe care le avem, la ediția sovietică a Jocurilor Olimpice vor veni circa 12 000 de sportivi și persoane oficiale din 125—130 de țări de pe toate continentele — ceea ce ar însemna

cea mai grandioasă participare din toate timpurile. Pentru a fi la înălțimea acestei dificile, dar onorante misiuni, Moscova — ca și Tallinul, unde va avea loc regata maritimă, sau Leningradul, Kievul și Minskul, care vor găzdui unele meciuri olimpice de fotbal — fac pregătiri speciale de 5 ani de zile. Comitetul nostru de organizare conlucrează cu firme din 50 de țări, dar majoritatea comenzilor au fost încredințate întreprinderilor sovietice (care livrează 610 din cele 750 denumiri de inventar). Olimpiada '80 este socotită de oamenii sovietici sărbătoare și cauză a întregii țări. Această atitudine se manifestă în cele mai diverse forme : s-au creat detașamente tinerești de construcții, care participă la edificarea obiectivelor olimpice; mii de entuziaști și-au exprimat dorința de a munci pentru pregătirea și desfășurarea Olimpiadei în timpul concediului de odihnă, fără a fi remunerați ; la comitetul de organizare sosesc zilnic scrisori și telegrame care conțin oferte, propuneri, recomandări, dorințe. Jocurile Olimpice de la Moscova vor aduce elemente noi în sărbătorile tradiționale ale sportului, vor da un nou impuls întregii mișcări olimpice. Pentru noi, principalul nu este de a ulmi pe cineva, ci de a organiza întrecerile în cele mai bune tradiții ale olimpismului, dezvoltîndule și îmbogățindu-le în mod creator. Am realizat multe lucruri care pot fi caracterizate prin noutate și originalitate. Esența dorinței unanime a oamenilor sovietici este ca Olimpiada '80 să se desfășoare într-o atmosferă de prietenie, pace și înțelegere reciprocă. Ne vom strădui cu toții să fie astfel !".

Scenele marilor întreceri. Cele mai multe dintre evenimentele sportive ale Olimpiadei moscovite se vor produce la Complexul sportiv Lujniki, cel mai mare din țară. Aici, pe o suprafață de 180 hectare sînt amplasate 140 instalații sportive diverse. Multe din ele au fost renovate (ori sînt în curs) : stadionul olimpic „V. I. Lenin" (103 000 locuri), arena de volei (cu acoperiș), palatul sporturilor (pentru întrecerile de gimnastică și judo), bazinul de înot. Dar noutatea cea mai mare pregătită de complexul Lujniki este marea sală universală „Drujba" (3 000 de locuri), situată în preajma terenurilor de tenis, sub carapacea argintie a unei gigantice „broaște țestoase" ; aici vor avea loc, în cele mai moderne condiții, concursuri la 12 discipline. Alte construcții noi : încă o sală universală (la Olimpiadă va fi rezervată halterofililor) în pitorescul cartier Izmailovo ; palatul sporturilor din cartierul Himki-Hovrino (pentru handbaliști). O construcție de proporții unice a apărut, în zona centrală a Moscovei, pe bulevardul Păcii : un inel de oțel cu dimensiuni... cosmice susține pereții din sticlă și cupola de aluminiu ale uriașei arene (45 000 locuri) pentru baschet și box. Întrecerile cu padela și pagaia se vor disputa pe canalul Krîlatskoe din noul cartier cu același nume al capitalei sovietice. În total, capacitatea tribunelor adăpostite de bazele sportive moscovite va fi de 350 000 locuri — față de 210 000 la München și 211 000 la Montreal.

Un oraș devenit sat. La capătul bulevardului Miciurin este amplasat Satul Olimpic : 107 hectare : 18 blocuri (cu cîte 16 niveluri) împărțite în trei grupuri de cîte 6, formînd trei curți cu pavilioane și rînduri de flori ; complex sportiv (stadion, sală mare cu pereți demontabili, bazin de înot acoperit, terenuri pentru atletism) ; cantină-restaurant (4 000 de locuri) ; centru comercial ; baruri ; cinematografe ; săli de concerte ; numeroase unități de prestări servicii. Așadar, satul olimpic va fi un adevărat oraș — în care primii lui locatari, aflați departe de casă, se vor simți ca acasă. După Olimpiadă, în urma unor operații „cosmetice", 14 000 de moscoviți își vor stabili domiciliul în noul cartier din... fostul sat olimpic.

Centrul de presă. Pentru corespondenții ziarelor și revistelor,

Cele 21 de ediții anterioare

I — ATENA, 1896: 285 concurenți, din 13 țări

II — PARIS, 1900: 1 066 concurenți, din 20 de țări

III — SAINT LOUIS, 1904: 532 concurenți, din 10 țări

IV — LONDRA, 1908: 2 079 concurenți, din 21 de țări

V — STOCKHOLM, 1912: 2 539 concurenți, din 27 de țări

VI — BERLIN, 1916: ediția nu s-a desfășurat, din cauza războiului

VII — ANVERS, 1920: 2 691 concurenți, din 29 de țări

VIII — PARIS, 1924: 3 092 concurenți, din 44 de țări. **România se clasează pe locul 29. (Prima medalie obținută de sportul românesc, la prima sa participare olimpică: bronz la rugbi, disciplină sportivă care ulterior n-a mai făcut parte din programul olimpiadelor).**

IX — AMSTERDAM, 1928: 3 015 concurenți, din 46 de țări

X — LOS ANGELES, 1932: 1 408 concurenți, din 38 de țări

XI — BERLIN, 1936: 4 069 concurenți, din 49 de țări (record de participanți). **România, și ea cu o delegație mare, locul 27** (medalie de argint la călărie).

XII — TOKIO, HELSINKI, 1940: ediția nu s-a desfășurat, din cauza războiului

XIII — LONDRA, 1944: nici această ediție nu s-a desfășurat, din aceeași cauză — războiul

XIV — LONDRA, 1948: 4 468 concurenți, din 59 de țări

XV — HELSINKI, 1952: 5 867 concurenți, din 69 de țări. **România pe locul 23, cu 4 medalii** (1 aur + 1 argint + 2 bronz); prima medalie olimpică de aur pentru culorile românești — cucerită la tir, de Iosif Sîrbu.

XVI — MELBOURNE, 1956: 3 539 concurenți, din 67 de țări. **România pe locul 11, cu 13 medalii** (5 + 3 + 5)

XVII — ROMA, 1960: 5 396 concurenți, din 84 de țări. **România pe locul 10, cu 19 medalii** (3 + 1 + 6)

XVIII — TOKIO, 1964: 5 557 concurenți, din 95 de țări, **România pe locul 12, cu 12 medalii** (2 + 4 + 6)

XIX — CIUDAD DE MEXICO, 1968: 7 000 de concurenți, din 103 țări. **România pe locul 13, cu 15 medalii** (4 + 6 + 5)

XX — MÜNCHEN, 1972: 6 659 concurenți, din 122 țări. **România pe locul 12, cu 16 medalii** (3 + 6 + 7)

XXI — MONTREAL, 1976: 4 915 concurenți, din 88 țări. **România pe locul 6, cu 27 de medalii** (4 + 9 + 14)

pentru crainicii de radio și televiziune, pentru operatorii cinematografici (în total, vor fi acreditați 7 400 „presanți" din întreaga lume) s-a construit un centru special chiar în centrul Moscovei. O centrală telefonică internațională, 4 noi centrale telefonice automate (pentru 50 000 de numere), un nou centru de radio (pentru 100 programe) și de televiziune (cu 20 canale internaționale) vor asigura aci condiții optime de lucru.

Emblema oficială. Se compune din cele cinci inele tradiționale așezate înlănțuit, ca o temelie de pe care pornesc piste de alergări ce compun imaginea stilizată a Kremlinului — simbolul cunoscut al Moscovei. Autor : tînărul plastician Vladimir Arsentiev, din Letonia.

Mascota : ursulețul Mișka. „Schițele eroului meu mi-au luat peste 6 luni de lucru. Am avut de ales din aproape 100 de variante. De exemplu, am încercat să-i pun o cicioliță — dar părea al dracului de zeflemist ; l-am îmbrăcat cu pantaloni — dar rămînea pe jumătate gol ; l-am pus în brațe ramuri de măslin și flori pentru a părea mai... olimpian — dar a trebuit să renunț fiindcă n-ar mai fi putut să fie modelat. Cînd l-am încins cu un brîu colorat, avînd cele cinci cercuri olimpice, mi-am dat însă seama că a venit pe lume „Mișka" (Viktor Cijikov — pictor moscovit, n-a împlinit cinci decenii de viață, dar a împlinit trei decenii de activitate la publicația pentru copii „Murzilka" și două de colaborare la celebra revistă umoristică „Krokodil").

Pictogramele. Pentru fiecare din cele 21 discipline sportive olimpice, Nikolai Belkov a realizat cîte o idiogramă, altfel decît cele folosite la olimpiadele precedente, dar la fel de sugestive. Un amănunt : autorul, în prezent plastician-proiectant, a fost înainte zugrav și campion al Leningradului la pentatlon modern.

Medaliile. Vor fi puse în joc 203 seturi de medalii (cîte un set de aur, argint și bronz la fiecare din cele 203 probe olimpice). La toate cele 3 categorii de premiere vor fi distinși cu medalii 1 366 sportivi.

Monezile. Se obișnuiește ca țările ce organizează Olimpiada (uneori și alte țări) să marcheze istoricul eveniment și prin punerea în circulație a unor monezi speciale (pentru colecționari, dar și pentru folosința publicului larg). La ediția moscovită se vor emite monezi de platină, aur, argint și aramă-nichel. Toate vor avea pe o față emblema Uniunii Sovietice și valoarea respectivă, iar pe verso diferite imagini : de exemplu, emblema oficială a J.O., Kremlinul, Universitatea „Lomonosov", Obeliscul cuceririi cosmosului (monezile de 1 rublă, din aramă-nichel). Cele de argint (de 5 și 10 ruble) vor intra în compunerea mai multor serii, cum ar fi cea intitulată „Citius, Altius, Fortius". Monezile de aur (în valoare de 100 ruble) vor avea diametrul de 30 mm, grosimea de 1,8 mm și vor cîntări 17,28 g, din care 15,55 g aur pur) ; cele de platină (de 150 ruble) vor avea 28,8 mm în diametru, 1,5 mm în grosime și o greutate de 15,55 g.

PENTRU CURIOZITATEA DV.

● Pe lîngă întrecerile din cadrul celor 21 discipline sportive olimpice, organizatorii inițiază și un concurs pentru novici. Amatorii — oameni sovietici sau turiști străini — vor fi invitați să la startul în proba specială de „o milă olimpică", pe distanța simbolizînd anul acestei Olimpiade : 1980 metri. La finiș, nu numai învingătorul, ci și fiecare participant va primi, drept amintire, cîte o „medalie".

● Concursurile olimpice vor fi conduse de 3 500 arbitri : 900 străini, 2 600 sovietici.

● Delegația sportivă a unei țări participante la Jocurile Olimpice nu poate depăși limita de 500 persoane (dacă ar fi reprezentată la toate cele 203 probe). În acest număr nu pot fi incluse mai mult de 181 sportive (cît prevăd, în total, probele feminine). Dacă toate țările ar participa cu numărul maxim de sportivi, Olimpiada ar putea reuni peste 70 000 de participanți.

● Programele de televiziune de la Moscova (18—20 programe, față de 12 la München și 9 la Montreal) vor fi transmise prin satelit în America de Nord, America de Sud, Asia, Australia și, bineînțeles, în Europa. Aproape două treimi din

Una din noile baze sportive moderne apărute la Moscova, în vederea Olimpiadei XXII

țările planetei vor primi imagini de la Olimpiada XXII.

● Filmul Olimpiadei de la Moscova, pentru marile ecrane, va fi realizat sub direcția regizorului Iuri Ozerov, care va avea la dispoziție peste 100 de cameramani. Titlul filmului : „Sportul este pace". Sugestiv titlu !

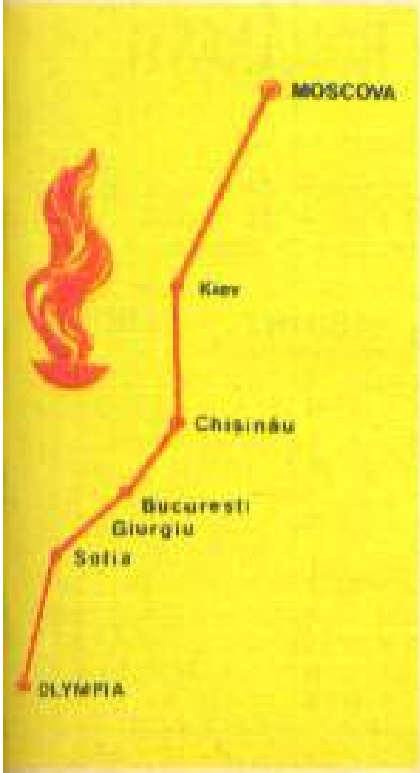

OLIMPIA – MOSCOVA via Giurgiu

Flacăra olimpică va străbate și țara noastră

Simbol al lui Prometeu — cel pedepsit de Zeus pentru că a dăruit oamenilor focul — flacăra olimpică a ars nestins, în sanctuarul său de pe muntele Olimp, la fiecare ediție a Jocurilor însemnate cu cele cinci cercuri. În anul 1928 însă, cînd Amsterdamul a organizat ediția modernă cu numărul IX, a apărut ideea duceril focului olimpic, prin torța predată din mînă-n mînă ca o ștafetă, pînă în orașul-gazdă, unde să ardă neîntrerupt, străjuind arena olimpică pe tot timpul întrecerilor. Așa a fost făcută legătura dintre vechile și modernele Jocuri Olimpice. De atunci, flacăra olimpică a fost transportată de fiecare dată, prin mijloace tot

mai evoluate: alergarea, bicicleta, motocicleta, avionul sau — la ultima ediție, de la Montreal — chiar prin raze laser.

Pentru ediția '80 — ținîndu-se seama că între Moscova și Olimpia există legătură pe uscat, pe o distanță mai apropiată ca la edițiile precedente: 4 836 kilometri — s-a revenit la tradiția inaugurată de soldatul de la Marathon, alergarea. În ziua de 19 iunie, ora 11 (ora Greciei), flacăra va fi aprinsă, captînd focul de la soare cu ajutorul unor oglinzi, pe locul anticelor Jocuri — Olimpia. De aici, ștafeta va porni spre Moscova, torța schimbîndu-se la fiecare kilometru.

În Grecia, uriașa caravană va trece prin Delfi (locul vechilor Jocuri Apollinice), Larissa, Veria și Sere, după care va străbate teritoriul Bulgariei. La 1 iulie, ora 12, flacăra olimpică va intra în România — prin punctul de frontieră Giurgiu. 577 de sportivi români (449 băieți și 128 fete) vor purta torța (fiecare cîte un kilometru) pe traseul: Giurgiu — București — Ploiești — Buzău — Focșani — Bacău — Roman — Iași — Rădăuceni — Albița; apoi, la 5 iulie ora 12, va trece în Uniunea Sovietică. La 19 iulie, focul olimpic va fi adus la Moscova — unde, fix la ora 15 (ora locală), va trece — prin torța purtată de un singur sportiv, nu de doi, cum a fost pînă acum — în imensa cupă instalată deasupra stadionului central din Lujniki, marcînd clipa solemnă a deschiderii celei de-a XXII-a ediții a Jocurilor Olimpice de vară.

Torța olimpică ce va străjui pe Lujniki este opera unui colectiv de ingineri din Leningrad; ea are greutatea de 900 grame și înălțimea de 55 cm, fiind astfel construită încît să reziste la vînturi foarte puternice (de 25 metri pe secundă) și să rămînă aprinsă chiar în cazul unor ploi torențiale.

De reținut că organismele sportive din toate cele patru țări ce vor fi străbătute de ștafeta pornită din Olimpia au anunțat că vor iniția, cu acest prilej, diverse și semnificative manifestări cultural-sportive.

ROMÂNIA ÎN MAREA FAMILIE OLIMPICĂ

100 DE MEDALII OLIMPICE ROMÂNEȘTI

— Contribuția disciplinelor sportive la acest „tezaur" —

În total, la edițiile anterioare ale Jocurilor Olimpice (de vară și de iarnă) România a cucerit exact 100 de medalii: 22 aur + 31 argint + 47 bronz. Cum sînt ele repartizate, pe discipline sportive? Publicăm clasamentul...

	TOTAL	AUR	ARGINT	BRONZ
1. Canoe-caiac	20	6	6	8
2. Lupte	20	3	6	11
3. Box	15	1	7	7
4. Atletism	12	5	4	3
5. Gimnastică	11	3	2	6
6. Tir	9	3	3	3
7. Scrimă	6	1	1	4
8. Handbal	2	0	1	1
9. Canotaj	2	0	0	2
10. Călărie	1	0	1	0
11. Rugbi	1	0	0	1
12. Bob	1	0	0	1
	100	22	31	47

OLIMPICII NOŞTRI DE AUR

● **IOSIF SIRBU** — tir (armă liberă, calibru redus, 40 de focuri culcat, 400 puncte — Helsinki, 1952).

● **LEON ROTTMAN** — dublu campion olimpic: canoe 1 000 m şi canoe 10 000 m (Melbourne, 1956).

● **SIMION ISMAILCIUC** şi **ALEXE DUMITRU** — canoe dublu 1 000 m (Melbourne, 1956).

● **NICOLAE LINCA** — box (categoria semimijlocie, Melbourne, 1956).

● **ŞTEFAN PETRESCU** — tir (pistol viteză 587 puncte, Melbourne, 1956).

● **IOLANDA BALAŞ** — dublă campioană olimpică la săritură în înălţime (Roma, 1960; Tokio, 1964).

● **ION DUMITRESCU** — tir (talere, 192 — Roma, 1960).

● **DUMITRU PÎRVULESCU** — lupte greco-romane (categoria 52 kg — Roma, 1960).

● **MIHAELA PENEŞ** — aruncarea suliţei (60,54 m — Tokio, 1964).

● **LIA MANOLIU** — aruncarea discului (58,28 m — Mexico, 1968).

● **VIORICA VISCOPOLEANU** — săritura în lungime (6,82 m — Mexico, 1968).

● **IVAN PATZAICHIN** şi **SERGHEI COVALIOV** — canoe dublu 1 000 m (Mexico, 1968).

● **IVAN PATZAICHIN** — canoe 1 000 m (München, 1972).

● **GHEORGHE BERCEANU** — lupte greco-romane (categoria 48 kg — München, 1972).

● **NICOLAE MARTINESCU** — lupte greco-romane (categoria 100 kg — München, 1972).

● **NADIA COMĂNECI** — triplă campioană olimpică la gimnastică (individual compus, paralele inegale şi bîrnă — Montreal, 1976).

● **VASILE DÎBA** — caiac 500 m (Montreal, 1973).

Clipe eroice

Dincolo de cifre şi statistici, de cununi de măslini şi medalii turnate în metale preţioase, Olimpiadele întarsiază adesea în memoria planetei clipe de cea mai înaltă tensiune, pline de efort titanic şi chiar de sacrificiu. Sînt clipele supreme, cînd — în focul luptei din arenă pentru desemnarea celui mai bun dintre cei mai buni — se săvîrşesc fapte şi gesturi de adevărat eroism sportiv. Le numim şi noi — cu admiraţie şi fără teama de a greşi — clipe eroice, purtătoare de alese şi înălţătoare mesaje morale. Autorii lor, eroii lor au fost oameni obişnuiţi, deşi întîmplările lor au intrat în legendă. Se deosebeau de ceilalţi numai printr-o formidabilă muncă şi ambiţie de a-şi pune în valoare un talent nativ şi nişte însuşiri fizice pe care cine ştie cîţi dintre ceilalţi nu le aveau şi ei, dar mai ales printr-o inegalabilă ardere sufletească în numele Ideii.

Aşa au fost, de-a lungul celor 21 de Olimpiade moderne, grecul Spyros Lois (păstor şi poştaş dintr-un sat de munte, cel care a cîştigat în 1896, cu un superb sacrificiu, prima cursă olimpică de maraton, traseul inaugurat cu 2 386 de ani înaintea lui de celebrul soldat Filipides), italianul Dorando Pietri (care, pe ultimii 400 de metri ai maratonului olimpic din 1908, s-a prăbuşit de cîteva ori pe pistă, dar de fiecare dată s-a ridicat şi a continuat cursa, înmărmurind stadionul londonez), finlandezul Pavo Nurmi („omul-cronometru", care la Amsterdam, în 1928, pe cînd avea 32 de ani, a ajuns primul la linia de sosire în cursa de 3 000 m obstacole, dar s-a oprit şi i-a oferit întîietate francezului Duquesne, ce-l ajutase să se ridice din groapa cu apă în care marele favorit căzuse la un moment dat). Aşa au fost şi americanul Johnny Weissmüller, negrul Jesse Owens, cehoslovacul Emil Zatopek, sovieticul Vladimir Kuţ şi încă mulţi alţi eroi olimpici, care au săvîrşit acte de impresionant sacrificiu.

Era firesc, pentru cei ce ne cunosc istoria şi neamul, ca asemenea mari inimi eroice să bată şi în piepturi de sportivi români. Ci-

teva exemple, din multe care ar putea fi evocate...

NICOLAE LINCA. La Melbourne, în 1956, campionul nostru la semimijlocie — care boxase foarte bine și sigur de el în cîteva meciuri, trecînd relativ lesne prin sita eliminatoriilor — ajunsese înaintea sferturilor de finală, de unde începe să se zărească podiumul învingătorilor. Se simțea în formă Linca, și nu se temea prea mult de viitorii adversari. Îl îngrijora însă cumplit degetul mare de la mîna dreaptă — fracturat în meciul precedent. Ce facem, renunțăm?, l-a întrebat antrenorul. Nici vorbă — a răspuns fiul de țăran din cîmpia transilvană, călit cu greul mai întîi în munca din ogor și apoi în truda din uzinele „23 August", unde lucra pe atunci ca mecanic. S-a înțeles cu medicul, care i-a făcut punctii cu novocaină și l-a bandajat cu grijă, după care a intrat bărbățește în ring. Boxînd practic cu o singură mînă, cu stînga — fără însă ca adversarii să știe de fractură — l-a învins pe sud-africanul André Nichole (în sferturi), pe campionul european Nick Gargano (în semifinale) și, în sfîrșit, pe puternicul irlandez Freddy Tiedt (în finală). Iată cum a relatat Nicolae Linca ultima repriză din marea finală: *„După cîteva lovituri, mîna dreaptă mi se părea un simplu ciot la capătul căruia se afla o mănușă umplută cu plumb. Urechile-mi țiuiau, genunchii îmi tremurau și de la un moment dat am început să văd doi adversari în loc de unul. Nu-i nimic, mi-am zis, voi da în amîndoi, iar de-o mai apărea unul mă voi lupta și cu el"*. Așa a fost turnată prima, și pînă acum singura, medalie olimpică supremă a boxului nostru: în cel mai prețios aliaj sufletesc — eroismul.

LIA MANOLIU. Cea mai bună discobolă româncă din toate timpurile aștepta să intre în cercul de lansare de pe stadionul Azteka al Olimpiadei '68 cu brațul drept bandajat și cu privirea tristă. O serioasă întindere musculară îi afectase exact brațul de aruncare. Bineînțeles, nici nu se gîndea să nu concureze. Atîta doar că la încălzire nu și-a mai dezbrăcat treningul, ci doar s-a jucat cu discul, aruncîndu-l în sus și prinzîndu-l cu mîna stîngă. A fost singura din cele 16 concurente care nu a efectuat nici o aruncare de probă. Lia noastră își dădea prea bine seama că, în starea în care se găsea, nu putea executa decît o singură aruncare — desigur, cu mare durere și cu mare risc — în care să pună toată forța și toată priceperea sa tehnică. Pe urmă, ce-o fi o fi!

Nadia și Emilia sau o frumoasă amintire. Și de ce nu? — o sugestie pentru Jocurile Olimpice '80

Carmen Bunaciu, după Universiada din Mexic

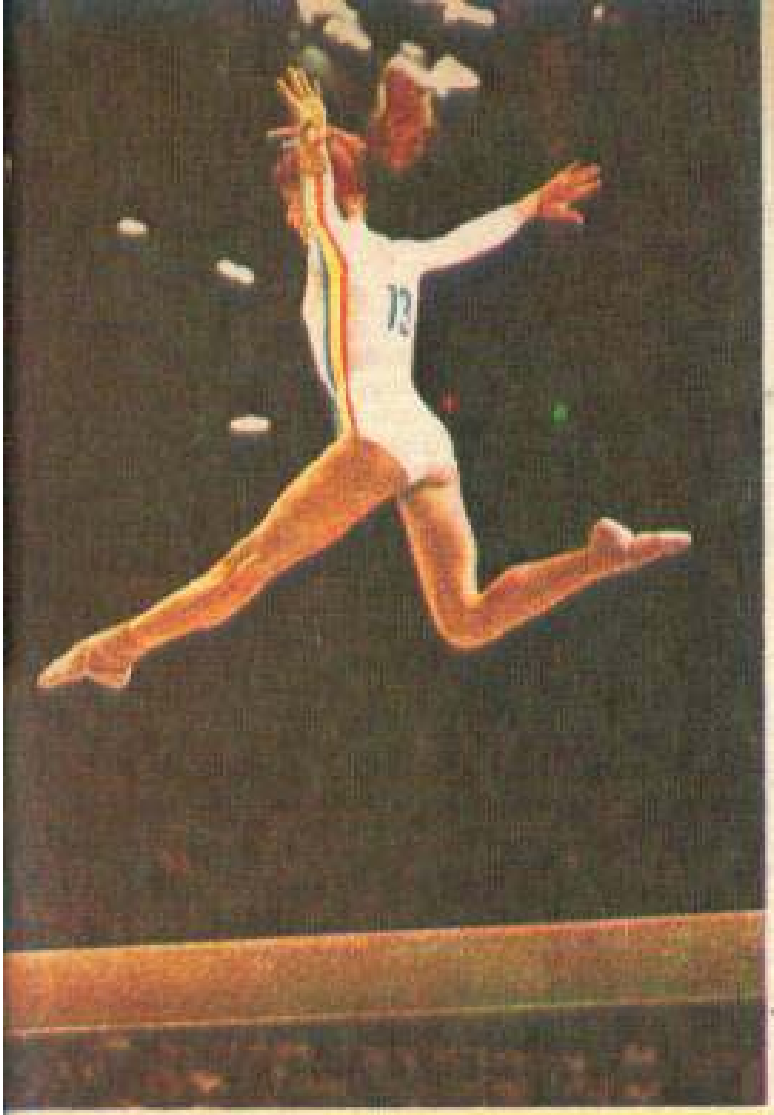

Un „buchet" de mari sportivi și mari speranțe românești pentru podiumul olimpic. Avem atîta încredere în ei, încît îi „vedem" nu numai pe podium, ci chiar pe treapta cea mai înaltă a acestuia. Pentru ei și pentru ceilalți olimpici români să ținem pumnii strînși atunci, în timpul supremelor încercări

Eva Zörgö-Raduly va fi la prima încercare... olimpică

Constantin Alexandru — un „Hercules de buzunar", obișnuit demult cu „aurul"

Cînd i-a venit rîndul, s-a concentrat ca niciodată, a strîns din dinți ca niciodată și... discul său a zburat pînă la 58,28 m — ceea ce însemna nou record olimpic. În continuare, a așteptat cu sufletul la gură timp de peste trei ore și jumătate să vadă dacă recordul ei va fi ori nu depășit de celelalte 15 concurente, printre care erau Liesel Westerman (deținătoarea recordului mondial) și Karin Illgen (care cîștigase pînă atunci toate întrecerile directe cu campioana noastră). Nici una n-a reușit să-i ajungă performanța, și Lia a triumfat în această probă disputată într-o mantie de dramatism. Tinerii noștri vor avea întotdeauna de învățat din exemplul acestei eroine a sportului — cîștigătoare a trei medalii olimpice (dintre care una de aur), participantă la șase olimpiade !

IVAN PATZAICHIN. Era la München, în 1972. Sorții făcuseră ca în seria preliminară, la canoe 1 000 m individual, Patzaichin să „nimerească" alături de Lewe (du-

blu campion mondial cu un an înainte, principalul pretendent al gazdelor la medalia olimpică de aur) și de alți canoiști de marcă: Wiesse (din R.D.G.) și Iurcenko (U.R.S.S.). Dar „bătrînul" nostru lup de apă dulce nu s-a impresionat și a pornit din start ca din pușcă; adică, atît de tare că imediat i s-a frînt pagaia!! Ce să facă? Nu-l furase gîndul abandonului, dar îl stăpînea gîndul neputinței. L-a dezmeticit cineva, care l-a strigat să împingă canoea oricum, numai să treacă linia de sosire. Mai cu ciotul de pagaie, mai cu grătarul din barcă, mai cu mîna, Vanea de la Mila 23 s-a zbătut în disperare, plutind 950 de metri ca un butuc și ajungînd cu peste două minute în urma celorlalți. Pierduse seria, dar păstra dreptul de a mai concura a doua zi, în recalificări. În timpul nopții i s-a confecționat o altă pagaie, cu care a vîslit apoi, calificîndu-se pentru finală. Dar noua pagaie tot nu-i convenea. Pentru finală și-a găsit el alta prin hangar, urîtă, strîmbă, dar care i se așeza bine în căușul palmei. Cu ea a cîștigat finala (avans de două bărci!) și medalia de aur. *„Pentru mine ești prea bun, ca să-ți mai pot rezista. Mă retrag, la anul vin ca spectator, să te văd cum cîștigi la mondiale!"* — avea să-i spună, la premiere, vest-germanul Lewe.

■

DAN GRECU. S-a întîmplat în ultima ediție olimpică, la Montreal. Gimnastul nostru campion suferise o accidentare destul de gravă a brațului drept în timpul concursului la individual compus. Urma însă finala la inele — aparatul său preferat, în care deținea și titlul de campion mondial. În văzul unui miliard de telespectatori s-a avîntat voinicește spre cele două cercuri de metal, le-a prins zdravăn, deși cotul drept era înfășurat într-un morman de fașă albă, apoi și-a executat exercițiul, înfrîngînd durerea lui și deznădejdea celor ce-l urmăreau. A făcut chiar și „crucea" — vestitul lui procedeu — îndepărtîndu-se abia perceptibil de perfecțiunea-i obișnuită. Și, astfel, acest tînăr cu fibră de oțel și stăpînire exemplară a cucerit medalia olimpică de bronz, la numai 50 de miimi de ocupantul locului doi și la 150 de miimi de medalia de aur. Un celebru scriitor zicea de cele cinci inele olimpice (care simbolizează cele cinci continente) că ele mai pot semnifica Omenia, Frumusețea, Onoarea, Dăruirea, Eroismul. Dan Grecu și-a ales pe cele ce scria Dăruirea și Eroismul, intrînd cu ele în celebritate.

AȘA A FOST LA MONTREAL '76

CLASAMENTUL PE MEDALII

1	U.R.S.S.	125	(47	+ 43	+ 35)
2	S.U.A.	93	(34	+ 34	+ 25)
3	R.D.G.	90	(40	+ 25	+ 25)
4	R.F.G.	39	(10	+ 12	+ 17)
5	**ROMÂNIA**	**27**	**(4**	**+ 9**	**+ 14)**
6	Japonia	25	(9	+ 6	+ 10)
7	Polonia	24	(7	+ 6	+ 11)
8	Bulgaria	22	(6	+ 7	+ 9)
9	Ungaria	21	(4	+ 5	+ 12)
10	Cuba	13	(6	+ 4	+ 3)
11	M. Britanie	13	(3	+ 5	+ 5)
12	Italia	13	(2	+ 7	+ 4)
13	Canada	11	(0	+ 5	+ 6)
14	Franța	9	(2	+ 2	+ 5)
15	Iugoslavia	8	(2	+ 3	+ 3)
16	Cehoslovacia	8	(2	+ 2	+ 4)

CLASAMENTUL PE PUNCTE

1	U.R.S.S.	— 786
2	R.D.G.	— 635
3	S.U.A.	— 604
4	R.F.G.	— 279
5	Polonia	— 181,5
6	**România**	**— 177,5**
7	Japonia	— 168
8	Bulgaria	— 154,5
9	Ungaria	— 153,5
10	Canada	— 107
11	Italia	— 99,5
12	M. Britanie	— 90
13	Cuba	— 86
14	Cehoslovacia	— 78
15	Franța	— 65
16	Finlanda	— 56

Pronosticul nostru pentru Moscova '80

In anul post-olimpic 1977, în 1978 şi în anul preolimpic 1979, sportivii noştri s-au menţinut în eşalonul fruntaş pe plan mondial, ocupînd în ierarhiile întocmite pe baza întrecerilor oficiale la disciplinele olimpice poziţii asemănătoare celei de la Montreal '76. Dar aspiraţiile lor cele mai înalte rămîn tot cele olimpice, noi toţi făcîndu-ne o sănătoasă obişnuinţă de a raporta orice performanţă reuşită în acest răstimp la ceea ce poate reprezenta ea în perspectiva Olimpiadei '80. Privind prin prisma bilanţului acestor ani, şi mai ales prin prisma evoluţiilor sportivilor români la cele peste 1400 de competiţii internaţionale ale anului 1979 (printre care s-au numărat mai multe campionate europene şi mondiale, plus verificările de la Spartachiada popoarelor Uniunii Sovietice şi de la Universiada din Mexic), putem întrezări cît de cît poziţia României la Olimpiada XXII. Încercînd o evaluare realistă a forţelor noastre şi o comparare lucidă a lor cu cele mai bune rezultate ale celorlalţi concurenţi la medalii, ne permitem chiar un pronostic. E riscant, dar e şi tentant!

Pronosticăm, aşadar, că recordul de 27 medalii olimpice româneşti obţinute la Montreal '76 va fi augmentat la Moscova '80. Nu cu prea mult, dar va fi depăşit, deşi plafonul performanţelor s-a ridicat şi mai sus, iar concurenţa va fi nu doar mai numeroasă, ci şi mai strînsă. Părerea noastră, subiectiv-obiectivă, este că **reprezentanţii României pot rotunji un bilanţ de 30—35 de medalii olimpice.** Concret...

Doi într-o barcă... de aur: **Ivan Patzaichin şi Petre Capusto**

Un autograf de la **Dan Grecu**. E foarte probabil să fie la mare preţ după finala olimpică de la inele!

8 la gimnastică. Aşa cum s-a prezentat situaţia în toţi aceşti ani, echipa feminină a soţilor Marta şi Bela Karoly nu se poate să nu ia o medalie. Nadia Comăneci va lua şi ea una la individual compus, iar în probele la cele 4 aparate mizăm, în medie, pe cîte o medalie la fiecare. Înseamnă: 6. Băieţii (cu Dan Grecu, la inele, cu Ion Checicheş, Kurt Szilier şi ceilalţi) pot lua şi ei, în total, încă două.

7 la lupte. Nu înseamnă mult, înseamnă posibilul pentru destoinicii noştri luptători, chiar dacă (sau tocmai pentru că) la Mondialele '79 cei de la greco-romane n-au fost ei. Constantin Alexandru, Nicu Gingă, Ion Păun, Ştefan Rusu, Ion Draica, Petre Dicu şi Roman Codreanu (la greco-romane), Vasile Puşcaşu şi Andrei Ianko (la „libere") sau alţii ca ei sînt voinici care, chiar şi într-o dispută olimpică, fac surpriză mare cînd nu iau vreo medalie. Dacă numărăm ce-am prezis, ies mai multe. Pronosticăm, totuşi, 7.

6 la canoe și caiac. Ne gîndim la Ivan Patzaichin (1 000 m și 10 000 m), frații Simionov și cuplul Patzaichin—Capusta, în întrecerile la canoe. Și ne gîndim, totuși, la Vasile Dîba, ca și la Ion Bîrlădeanu, Nicușor Esanu, Maria Cozma și Agafia Orlov, plus două echipaje feminine — la caiac.

3 la box. Daniel Radu, Ion Buduşan, Valentin Silaghi și Ion Cernat au, după opinia noastră, cele mai mari șanse să urce pe podiumul olimpic. Ca să nu mai vorbim că nu se știe de unde mai răsare vreun iepure ca... Georgică Donici.

2 la atletism, Eva Zörgö-Raduly a fost în 1979 fără egal în proba de suliță. Pe lîngă ea, mai poate veni o medalie de la Maricica Puică sau Florența Țacu, de la Paul Copu sau Ilie Floroiu.

2 la natație. Carmen Bunaciu, după saltul spectaculos realizat, după timpii atinși sau după victoriile de la Universiadă, de la Spartachiadă și din Cupa mondială — are justificate pretenții și reale posibilități de medalie în ambele sale probe (100 m și 200 m spate).

2 la canotaj. Singură Sanda Toma — în 1979 învingătoare autoritară asupra tuturor marilor sale adversare — este în stare să cîștige două medalii. Dar celelalte canotoare ?

2 la scrimă. Ar fi cam puține, două, față de „recoltele" bogate cu care ne obișnuise scrima noastră. Dar cum la Mondialele din ultimii ani „mușchetarii" și „mușchetarele" ne-au făcut surprize neplăcute, nu-i putem credita, deocamdată, cu mai mult de două medalii. Cine să le ia ? Ori floretiștele (la individual și pe echipe), ori spadasinii, ori echipa de sabie, cu Mustață, Nilca, Corneliu Marin și ceilalți. Sau, de pot, să ia fiecare cîte una !

1 la tir. Ne pare rău, dar aici nu vedem decît doi favoriți : Marin Stan și Grațian Calotă. Sau poate că și Corneliu Ion se va ambiționa ! Toți însă concurează la aceeași probă : pistol viteză.

...Adunînd aceste medalii pronosticate de noi, ar ieși 33. Cîte de aur și cîte de argint sau bronz nu mai putem spune, „repartizarea" locurilor pe podium fiind adesea condiționată și de factorii aleatorii, ai momentului, nu numai de valoarea sportivă știută și probată dinainte. Dacă am supralicitat pe cineva (ceea ce nu credem), ori dacă am subestimat capacitățile altcuiva (ceea ce e foarte posibil), n-am dori să iasă cu supărare. Considerați că, într-o seară de iarnă, comentatorul sportiv s-a jucat cu condeiul și cu imaginația dumneavoastră, și a pronosticat (repetăm : subiectiv-obiectiv) un număr de 33 de medalii olimpice românești la Olimpiada XXII. De vor fi mai multe — criticați-l. De vor fi mai puține — iertați-l. De vor fi 33 — uitați-l !

Gheorghe MITROI

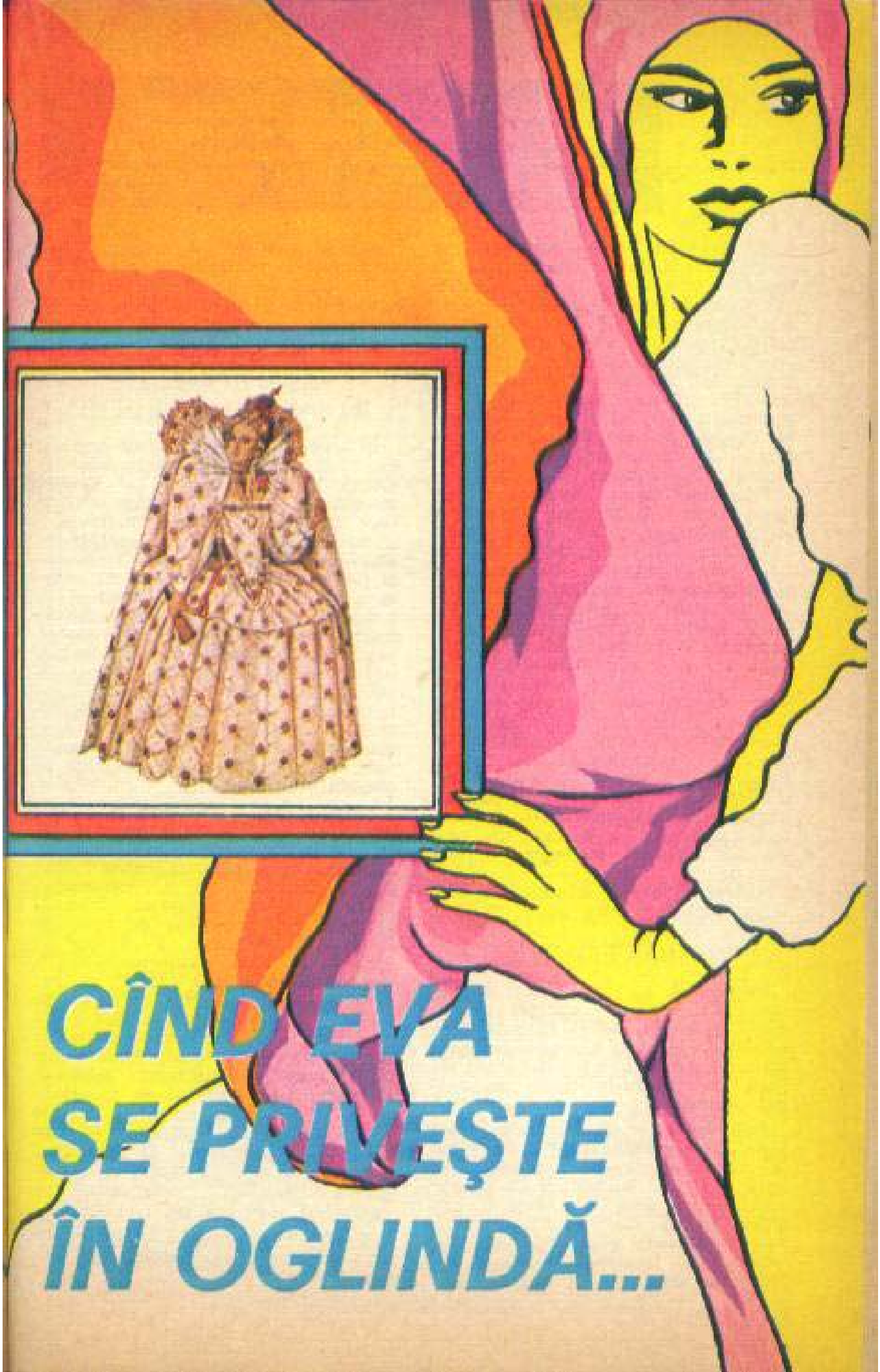
CÎND EVA
SE PRIVEŞTE
ÎN OGLINDĂ...

„Există o zeiță destul de incomodă,
Destul de tistichie, zurlie și bizară,
Care apare, fuge, se schimbă iar și iară :
Proteu îi este tată și al ei nume, modă".

Nu trece an, nici sezon, fără ca sanctuarele Zeiței — marile case de modă — să nu adeverească spusele lui Voltaire din catrenul de mai sus, reluate de la el încoace, sub atîtea forme, de alți iluștri condeieri. Prin viraje succesive, templele modei au înscris pe firmamentul condiției umane o lungă și sinuoasă traiectorie de strălucire și suferință. Cîndva, în numele eleganței, ele făceau din femei un Prometeu înlănțuit, încingînd-o cu fiare spre a-i susține forma perfectă a rochiei-clopot ; îi ferecau pieptul în strînsoarea corsetului, o sugrumau cu gulere înalte, rigide și strîmte ca lațul ștreangului. Ca durată a supliciului, nici inchiziția n-a reușit mai mult. La așa existență chinuită, centura de castitate, și ea de „bon ton", era aproape de prisos. Dar încă nu-i totul. Pe fața victimei au aplicat apoi mască de farduri toxice (cu mercur) și i-au prescris unghii de lungimea cuțitelor, făcînd din ea o arătare de groază ; au încercat să o sufoce cu mirosuri de esențe secrete și au schingiuit-o nemilos cu pantofi ultrațuguiați, suspendînd-o, în același timp, pe tocuri-cataligе ce-i puneau viața în primejdie la fiecare pas.

Numai printr-o minune au mai rămas femei printre noi !

VICTIMA COMPLICE

Paradoxal, în loc să fie linșați, preluții modei au cîștigat mereu faimă și averi, cu — stupoare ! — colaborarea activă a presupusei victime, care răbda voluntar orice rigori, inventîndu-le chiar, de dragul farmecului, ipotetic sau real.

Sub vînturile emancipării femeiești, piesele vetuste au cedat treptat locul altora, mai suportabile, chiar comode, culminînd cu îmbrăcămintea „unisex", cu aderență mai mică totuși decît cea așteptată, căci contravine altor puternice imboldури ale femeii și mai ales dorinței de perpetuă reînnoire.

Așa că modiștii au trebuit să inventeze mai mult, cu atenția trează la tendințele vremii de azi. Cum ambiția de a le anticipa e uneori excesivă, reușitele alternează cu ciudățeniile.

VIS ȘI CONFUZIE ÎN SANCTUARELE ZEIȚEI

În colecțiile de sezon au apărut, pe rînd, pantofi-pirat, fiecare de altă culoare, prevăzuți cu baterii minuscule și avînd la spate o elice care zbîrnîie în timpul mersului ; „trenciul cu trucuri" : printr-un ingenios sistem de clape, fermoare și nasturi, el poate, la prima mișcare, să devină fustă și bluzon, la a doua — rochie, la a treia — fustă-pantalon-vestă, necesitînd probabil, pregătire temeinică din partea beneficiarei și o oarecare prezență de spirit, ca să nu leșine în timpul operațiilor de declanșare. Colecția unei firme americane oferea și veșminte rezistente la gloanțe, pumnale și cuțite, reacție specifică la flagelul criminalității.

Expansiunea turismului și multiplicarea universului informațional pe glob și-au spus cuvîntul în moda „samurai", în reactualizarea stilizată a chimonoului, a costumului „safari", cu iz de savană africană, în preluarea cununilor de pene de la indienii Americii, a stilului țigănesc etc. După „tunsoarea-tifos", s-a recomandat cea „afro", cu șuvițe lungi și răsucite, perucile în tonuri metalice, iar bărbaților li s-a rezervat modelul părului scurt de un centimetru, vopsit în... benzi multicolore. Pionieratul tehnico-științific fascinează și el imaginația modiștilor. Pe rampa de lansare a „mododromului" parizian — cum ne-au divulgat surse de încredere — stă gata să-și ia zborul stilul feminin „N.A.S.A.", impregnat cu parfumul dorinței de a îmbrățișa nemărginirile astrale : bluze de laborator spațial și costum de cosmonauți.

Desene rupestre din Paleolitic, înfăţişînd preludiul multimilenarei competiţii vestimentare

MOMELI POETICE ÎN SCOPURI PROZAICE

Cînd nimic nu mai are nici farmec, nici putere de convingere, pînă şi modiştii cer o mînă de ajutor poeţilor. Rezultatul ? O radicală mutaţie a denumirilor, cu accent pe sugestiv : rochii de seară lucioase şi strîmte, botezate „dragoste şi tenebre", fusta „Lolita cea brunetă", costum bărbătesc „în căutarea micului prinţ", pardesiu „Alice se mărită", ciorapi „zodia umblatului pe pereţi", fardul „Gioconda bandajată" şi multe alte „cîrlige" de prins atenţia nehotăriţilor. Un inconvenient pare să frîneze extinderea metodei : la o seamă de clienţi li se diluează elanul cu investigaţiile pentru a dezlega cifrul denumirilor.

Un ultim viraj al modei oglindeşte reacţia de alergie a omului din metropolele supraaglomerate în faţa traiului trepidant, computerizat, tot mai îndepărtat de natură. Publicitatea, această artilerie grea a caselor de modă occidentale, asaltează aşadar piaţa cu oferte de confecţii care preiau forme, nuanţe, de culori şi motive rustice, amintind de frăgezimea ierbii, de cîmpul înflorit şi mirosul de cetină. Nu întîmplător frumoasele îi românesti sînt acum mai căutate ca oricînd în Occident.

IRONII ÎN SEMN DE OMAGIU

De origini obscure, obiceiul de a ironiza şi a glumi pe seama modei dăinuie de mult, pînă şi la adoratorii eleganţei. „Moda este o formă de urîţenie atît de intolerabilă, încît trebuie să o schimbi la fiecare şase luni", spunea Oscar Wilde, el însuşi un „dandy". Filozofi gravi susţin că femeia recurge la artificiile modei pentru a seduce bărbatul. Anumiţi satirici pretind că ea se sileşte, mai presus de orice, să-şi scoată din sărite semenele, iar misoginii insinuează că femeia s-ar preta la acest joc pentru ea însăşi, fiindcă este obiectul propriei admiraţii, permanente şi unice.

Mai înţelegător, Alberto Moravia încearcă să elucideze problema printr-o întrebare retorică : „Care femeie, în faţa tentaţiilor modei, are tăria granitului sau marmurei... în afară de Venus din Millo ? Poate că acesta este şi secretul atracţiei ei permanente".

1
2
3
4
5
6
7

Metafore. Aparent, femeile reale cred mai mult în zicala că frumusețea e mai atrăgătoare ca aurul. Se aliesc deci să o păstreze sau să o simuleze.

Nu s-a omagiat îndeajuns femeia — adolescentă visătoare, mamă, soție — care, cu toate avatarurile vieții familiale, profesionale etc., nu abdică de la preocuparea firească de a-și îngriji ținuta pentru a plăcea celor din jur și sieși. Avînd drept confident oglinda, ea reîncepe în fiecare zi acea muncă minuțioasă, rodul unor observații atente, unor încercări multiple, unor confruntări severe. Muncă de idealizare, mai bine zis de transfigurare, în care nimic nu o descurajează, nici un sacrificiu nu i se pare prea mare, căci nepătrunse sînt căile farmecului. Dealtfel, Nicolae Iorga, observator fin și pe acest tărîm, ne atrăgea atenția că „la femei trebuie să se deosebească totdeauna : femeia, găteala și felul cum femeia poartă găteala".

DE LA COCHETELE DIN PEȘTERI LA INDUSTRIA MODERNĂ A ELEGANȚEI

Dacă nu începe decît simbolic cu frunza de viță a Evei biblice, spiritul de modă apare în vremuri străvechi. O arată urme din paleoliticul superior, descoperite în peșteri din Franța, unde — predestinată țară ! — s-au păstrat vopsele în batoane, ca rujul de buze, în 17 culori diferite, iar desene rupestre din Spania aceleiași perioade înfățișează femei în veșminte de piei și blănuri vădind o surprinzătoare grație. Preludiu al unei competiții vestimentare de 12 milenii, care și-a lăsat amprenta în toate civilizațiile.

După specialiștii cei mai exigenți, termenul modă nu se potrivește costumației antichității. Fiecare civilizație, spun ei, a inspirat o anumită manieră imuabilă a îmbrăcămintei. Ar fi vorba mai mult de stiluri, pe cînd moda propriu-zisă rămîne atașată schimbărilor efemere, al căror ritm s-a precipitat de-abia începînd cu evul mediu, accentuîndu-se apoi în Renaștere și în perioada monarhiei lui Ludo-

O „uniformă civilă" răspîndită în rîndul tineretului de azi

În pag. 304 :

1) Egiptul faraonilor. O rivală a Cleopatrei ? 2) Drapaj în stil ionic. (Grecia, sec. V i.e.n.) 3) Retușuri finale la ținuta unei patriciene romane 4) Costum popular românesc 5) În vremea de glorie a corsetului. (Franța, sec. XVIII) 6) Florile, motiv predilect al modiștilor chinezi (sec. XIX) 7) Rochie japoneză de ceremonial din sec. XI. Se mai poartă și azi.

vir al XIV-lea. Pe atunci, Colbert constata că „moda înseamnă pentru Franța ceea ce sînt minele din Peru pentru Spania", avînd în vedere, desigur, atelierele și corporațiile de modă. Multă vreme Franța deține un veritabil monopol în industria eleganței pe meridianele culturii europene, însă ulterior, diversificarea centrelor de creație în acest domeniu i-a redus mult ponderea. Însumate, industriile legate de modă reprezintă azi valori colosale, îndreptățind aprecierea economistului american W. Howing, după care „moda este unul din cele mai puternice elemente în ciclul desfacerii".

MIC ÎNDREPTAR PENTRU CODUL ETICHETEI

„Scopul îmbrăcămintei este decența și apărarea de intemperii", socotea filozoful John Locke. Dacă, în cea mai mare parte a globului vestimentele răspund nevoii de a apăra corpul de rigorile climei, ele nu lipsesc nici în zonele calde, unde sînt reduse, totuși, la minimum. Cum acolo ele nu au rol practic, s-a invocat ca explicație „pudoarea", noțiune foarte variabilă în timp și spațiu. La spartani, fardul era interzis femeilor, ca un artificiu contra bunelor moravuri, însă rochiile se purtau deasupra genunchilor. Cu două secole în urmă, în Spania eticheta nu îngăduia să se vadă pantofii unei femei de rang înalt, în vreme ce sub soarele Africii și la colectivități indiene din cuprinsul Americii tropicale, bustul feminin descoperit e socotit prin tradiție un lucru normal.

Chiar în ținuturile exotice, unde un european poate descoperi oameni umblînd goi, în realitate e vorba de noțiuni diferite despre îmbrăcăminte. Un indian „tapuia" din Amazonia se socotește gol numai dacă își scoate brîul de sfoară, iar femeia din același trib se simte suficient de îmbrăcată dacă are la gît colierul lung din dinți de leopard și o împletitură de pene colorate atîrnînd pe spate. Aici avem de-a face cu ipostaze extreme, dar în mare vorbind, chiar în lipsa nevoii de a proteja corpul de frig sau de căldură, prin îmbrăcăminte —

Cochetărie africană

atîta cît e — omul a urmărit modificarea înfățișării sale fizice, diferențierea de alți indivizi și diferențierea între clasele și categoriile sociale. Legi scrise sau descrise, stabilind privilegii de rang și interdicții sancționabile, pot fi întîlnite și în această privință aproape peste tot în epocile trecute. Întotdeauna însă, libertatea de a inventa cu farmec, care materializează, personifică și întreține jocul de veacuri al modei cu oamenii, mai ales cu femeile, a știut să-și găsească loc printre vicisitudini.

POVEȘTE CU MUȘCHETARI ȘI STELE DE CINEMA

Preferințele și noțiunea de frumos au variat enorm. A fost preferat cînd sportivul sobru al Eladei, cînd mușchetarul cu plete, cioc și pălărie cu pene și au fost socotite decente sau chiar obligatorii peruca pudrată, capul ras, caftanul etc., sobrietatea clasică și fantezia romantică ieșind alternativ în față. Și s-au perindat, ca prototipi ai frumosului, Phoebus sau Afrodita, lansați de mitologia greacă, tină-

rul Werther, lansat de Goethe, tinerele — la vremea lor — Greta Garbo sau Brigitte Bardot, lansate de mitologia Hollywoodului. Nici nudurile ideale nu au rămas aceleași : atletice în antichitatea greco-romană, suple și unduitoare în evul mediu gotic, planturoase în Renașterea italiană.

DINCOLO DE APARENȚE

Moda a avut, are și va avea extravaganțele ei, mai mult superficiale decît reale, și ar fi nedrept să li se atribuie numai femeilor. A fost un timp cînd bărbații umblau învești mîntați în haine largi de mătase și catifea, cu ciorapi colorați în bleu și roz, cu pantofi cu funde și toc înalt, purtau peruci, pălării imense și acceptau orice zorzon. Foloseau în schimb cu îndemînare spada, așa..., ca să nu lase loc la suspiciuni. A reduce însă moda la numărul de centimetri cu care coboară sau se înalță fustele, la lățimea reverului hainei sau la variația nuanțelor de culori înseamnă a-i pierde din vedere semnificațiile mai largi și mai adînci. În fond, avem de-a face cu cea mai universală, subtilă și tiranică dintre arte, al cărei protagoniști sîntem, mai mult sau mai puțin, cu toții, indiferent de vîrstă, epocă sau condiție socială. Dacă nu chiar fiecare individ a fost înzestrat cu harul lui Rafael sau Michelangelo, a primit în compensație rol de creator în costumație, domeniu pasionant al artelor decorative. De la tatuaj la alegerea pălăriei ori cravatei, procesul de creație rămîne în esență același : fiecare, după puterile sale, încearcă, prin felul veșmintelor, ritm, culoare și celelalte mijloace de expresie plastică să-și modeleze o înfățișare cît mai apropiată de idealul pe care dorește să-l reprezinte în viață, deghizîndu-și eventual ravagiile vîrstei. Cu excepția pustnicilor, nimeni nu se poate sustrage evoluției modei. Pînă și adversarii ei declarați sau indivizii cei mai refractari urmează curentul fără să vrea și la o distanță mai mică decît își închipuie, mînați de complicate impulsuri, sentimente, calcule.

În funcție de locuri și împrejurări, culorile veșmintelor dobîndesc rosturi simbolice. De la albul imaculat al rochiei de mireasă, menit să proclame virtuți nepătate (mirele și le afirmă mai timid, prin floarea de la butonieră), la neliniștea pătimașă a galbenului, la albastrul trezitor de speranță sau la solemnitatea categorică sugerată de negru.

O PLACĂ SENSIBILĂ A VIEȚII

E destul să cercetezi documentele vechi, să privești tablouri și gravuri, să te uiți mai atent la lumea dimprejur pentru a constata în ce măsură moda aderă la viață, fiind placa sensibilă care îi reproduce fizionomia sub multiplele ei aspecte. Curentele de idei, tot așa de bine ca și revoluțiile, se exprimă și prin aspecte vestimentare.

Una din cele mai rapide și radicale schimbări o suferă moda prin revoluția franceză din 1789. Peste noapte, nobilul purtînd jachetă de satin, brodată cu aur, devine inamic public, iar eroul zilei — cetățeanul de rînd, numit „sans-culotte", căci în locul pantalonilor scurți pînă la genunchi — culotte — purta pantaloni marinărești lungi și largi, bluză de lucru și cunoscuta bonetă frigiană, simbol al libertății, adusă la Paris de marinarii revoluționari. Ceva mai tîrziu, sub dictatura iacobină, rochiile deveniseră transparente, larg

Costumul eschimoșilor : modele marcate de rigorile climei

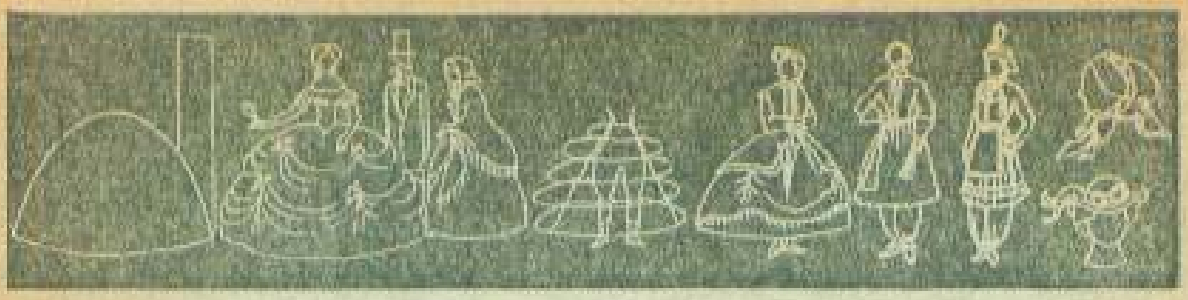

Pornind de la structurile rigide ale rochiei-clopot...

răscroite la piept și despicate pe picior. Aristocratele trăiau sub amenințarea ghilotinei și socoteau, pesemne, că e preferabil să-ți pierzi capul la figurat în speranța de a ți-l salva la propriu. Și reduceau preliminariile.

MODA PE BARICADE !

De reținut că, înainte de a vedea triumfînd boneta frigiană, Parisul a văzut apărînd coafura „farmecul libertății". Moda se instalase dinainte pe baricade. Alte reacții ale coafurii la evenimente : de dragul galilor roșcovani, frumoasele romane și-au decolorat părul, iar în timpul marilor descoperiri geografice femeile țineau cu îndrăzneală pe cap fregate în echilibru — omagiu cutezătorilor marinari, ale căror fapte le înflăcărară imaginația. La un moment dat, portul părului fals îngrijorase într-atîta biserica catolică, încît un conciliu s-a ocupat de problemă, fără ca anatema rezultată să fi produs pagube vreunui peruchier. Ceea ce n-au reușit înalții prelați, a făcut revoluția franceză, care, între alte lucruri, a eliminat și peruca, îngăduind cheliei să ajungă la modă, înaintea celor ale lui Yull Brinner și „Kojak" (T. Savalas). Persoane deprinse să despice firul de păr în patru pe capul istoriei literare nu ezită să claseze romantismul și clasicismul ca două atitudini ale spiritului care depind, pur și simplu, de păr. Bătălia pentru „Hernani" (piesa lui V. Hugo, reprezentată în 1830) ar fi fost, după ele, lupta pletoșilor contra pleșuvilor.

APLICAȚIILE CA PRETEXT

Raportul strîns între variațiile veșmintelor și factorul economic e de la sine înțeles. Iată un exemplu mai cunoscut. Imediat după primul război mondial, croitorii europeni au lansat rochiile scurte (încă nu chiar „mini"), manieră de a se face față explicabilei penurii de materiale. Cînd motive inverse au determinat lungimea rochiilor, ele nu și-au reluat, totuși, amploarea de odinioară. Un motiv puternic se opunea lungimii exagerate : oferta de ciorapi, cu atributele lor importante. În perioada următoare se revine la veșminte mai greoaie, cu croieli complicate, cu broderii și aplicații. Poetul George Topîrceanu surprinde specificul momentului :

„Ți-mi minte ce fior străin
Trecu atunci din constelații,
Prin bluza ta de crêpe-de-Chine
Cu aplicații ?"

„TREC BĂȘTINAȘI ÎN MIȚOASE BLĂNURI..."

Puține mărturii ne-au rămas despre veșmintele dacilor. Atîtea cîte s-au păstrat — descrieri ale străinilor, figurile de pe Columna Traiană sau de pe monumentul de la Adamclisi — conturează ca ideal de frumusețe silueta robustă, pusă în valoare de haine simple, comode, decente, lipsite de podoabe ostentative care să marcheze diferențele sociale. Am putea spune că de la ei pornește un fir al simțului măsurii conservat în costumul nostru popular, care nu putea să nu-și lase întrucîtva pecetea asupra stilului vestimentar românesc în genere.

Purtau strămoșii noștri barbă și plete, lucru atestat de Ovidiu, exilat la Tomis, care scria în „Tristele" sale : „Fără puteri mă consum rătăcit printre neamuri ple-

toase". Nobilii foloseau căciulă ţugulată, de blană sau de pîslă, poporul umbla cu capul descoperit, de unde şi rostul părului lung. Pe vreme rea, toţi purtau gluga. Cămaşa mai lungă de genunchi şi despicată în părţi, strînsă la brîu cu o curea, ca şi iţarii sau cioarecii destul de strimţi şi ajungînd pînă la glezne — sînt piese rămase şi azi aproape neschimbate în costumul nostru popular din unele regiuni (Bucovina, Maramureş etc.), ca şi cojocul cu blană pe dinăuntru sau pe dinafară, consemnat de acelaşi Ovidiu („Trec băştinaşi înfofoliţi în miţoase blănuri"). Aceeaşi sobrietate o etala îmbrăcămintea femeilor — năframă peste părul strîns în coc, rochie lungă şi mantie largă, la cele ale nobililor, cămaşă de pînză încreţită la gît pentru femeile de rînd.

FAST BOIERESC

Încă din veacul al XIV-lea, eleganţa curţilor europene, rafinamentul epocii şi strălucirea ei vestimentară s-au strecurat, prin Bizanţ sau prin trecătorile munţilor, şi în cuprinsul voievodatelor noastre. O lume de feudali, de jupani şi ostaşi, de proaspeţi curteni, care forfotea în jurul domnului, începuse să cunoască ispita luxului şi a podoabelor, pasiune ce va atinge forme frenetice cîteva secole mai tîrziu, sub fanarioţi. Cea mai însemnată parte din tezaurul personal al voievodului şi al boierilor o alcătuiau hainele cusute în fir de aur, mărgăritare şi pietre preţioase, ca şi armele scumpe. În vremi de beţenie, convoaie de căruţe urcau asemenea comori spre locuri dosite din munţi. Cu astfel de bogăţii s-a răscumpărat Bărbat, fratele lui Litovoi, la 1272, din mîinile regelui ungurese Ladislau, iar Petru al Muşatei, la 1388, îi putea împrumuta regelui Poloniei, Vladislav Jagello, trei mii de ruble de argint. Boierimea, deţinătoare de bunuri, moşii şi aur, trăia în lux, îmbrăcînd cele mai frumoase şi mai scumpe costume, călătorind în trăsuri elegante şi veselindu-se la bogate ospeţe. Traiul ei răsfăţat apare călătorilor care ne vizitau ţara ca o viaţă de basm faţă de existenţa poporului, împins la periferia lumii de huzur şi belşug. Prăpastia aceasta economico-socială dădea naştere în răstimpuri unor învolburate răscoale ale maselor obidite, trăznete de mînie pe cerul Principatelor noastre.

ALERGII ORIENTALE

Dar vesmintele au oglindit nu numai starea şi frămîntările dinăuntru, ci şi pe cele din afara graniţelor ţării, meandrele vieţii de stat, izbînzile şi vicisitudinile noastre militare. Europeană pînă în zorii veacului al XV-lea, vestimentaţia din Muntenia şi Moldova începe să intre în sfera influenţei orientale, mai precis otomane. Secole în şir fluctuaţiile suferite de haina cîtadină oglindesc alternativ epocile de aservire şi cu cele de libertate, vremile de restrişte şi speranţele poporului. În timp ce veşmîntul turcesc şi modul de viaţă legat de el — impuse ca obligaţie politică de ceremonial pentru domnie şi dregătorii boieri, pentru slujbaşi, curteni şi casele lor — urmăreau cel puţin înceţoşarea conştiinţei româneşti, revenirea la moda şi la stilul de viaţă european

Distinse ipostaze ale eleganţei la 1900

coincidea cu reafirmarea viguroasă a patriotismului nostru.

Dintr-un capriciu femeiesc, desigur, dar reflectînd aceeaşi dorinţă de evadare şi înnoire, la începutul veacului al XVII-lea, deci în plină dominaţie otomană, jupînese muntene încep să poarte enafuri, gulere apretate de dantelă, înalte „colerete" de horbotă încreţită gen „Maria Stuart", după exemplul femeilor din nobilimea Transilvaniei. Mărturii scrise păstrează amintirea grabei cu care doamna lui Grigore Ghica votevod, întoarsă de la Veneţia, în 1672, a fost silită, după cum spune cronica, să-şi dezbrace scumpa rochie „franceză", pentru a îmbrăca ceea ce recomandau interesele turceşti. Teama superstiţioasă de europeni şi de formele lor de cultură, provenită din dorinţa turcilor de a-şi păstra supremaţia politică, a mers atît de departe, încît, se spune, pînă şi uniformele suedeze ale soldaţilor zugrăviţi, care străjuiau Turnul Colţei, au trebuit să fie şterse de pe ziduri, din porunca Porţii, căci evocau o armată străină, alta decît cea a Ţarigradului.

„JOS IŞLICUL, SUS JOBENUL !"

Înţelegem astfel mai bine de ce „paşoptiştii" au arborat, în numele progresului, hainele burgheziei apusene, în puternic contrast cu cele ale boierilor, rămase din vremurile fanarioţilor. Lozinca revoluţionarilor „Jos işlicul, sus jobenul !" simboliza deopotrivă proclamarea egalităţii sociale şi a emancipării naţionale.

Cu mult înaintea lor, Mihai Viteazul folosise cu pricepere costumaţia în susţinerea rolului său politic. În numele neatîrnării faţă de Imperiul otoman, el a îmbrăcat costumul de tip european, cuşma cu panaş, tunica scurtă şi cizmele, iar pentru a marca momentul solemn al unirii celor trei ţări române printr-o imagine vizuală de neuitat, a apărut la ceremonia încoronării ca un erou cu înfăţişare simbolică, îmbrăcat tot numai în alb.

Venit din Apus sau Răsărit, costumul orăşenesc din Principatele Române dobîndea cu timpul o notă specifică, o înfăţişare particulară, pe care străinii o recunoşteau ca atare. Între multe alte dovezi, documentele vremii consemnează că împărăteasa Ecaterina a II-a a Rusiei îmbrăca şi ea rochii „a la Moldave", inspirîndu-se uneori în toaleta personală, poate, din garderoba cochetelor jupînese de la Iaşi.

Impusă atîta vreme altora cu iataganul, costumaţia turcească tradiţională, incomodă pentru activitatea productivă, a fost abandonată ulterior, în favoarea hainelor practice europene, şi în Turcia, unde înlăturarea bărbilor, şalvarilor, turbanelor (uneori cu tot cu capetele celor ce se opuneau) a format un obiectiv de frunte al reformelor radicale promovate de Kemal Atatürk după revoluţia din 1923, în scopul modernizării ţării. Se repeta într-un fel ceea ce făcuse în Rusia Petru cel Mare.

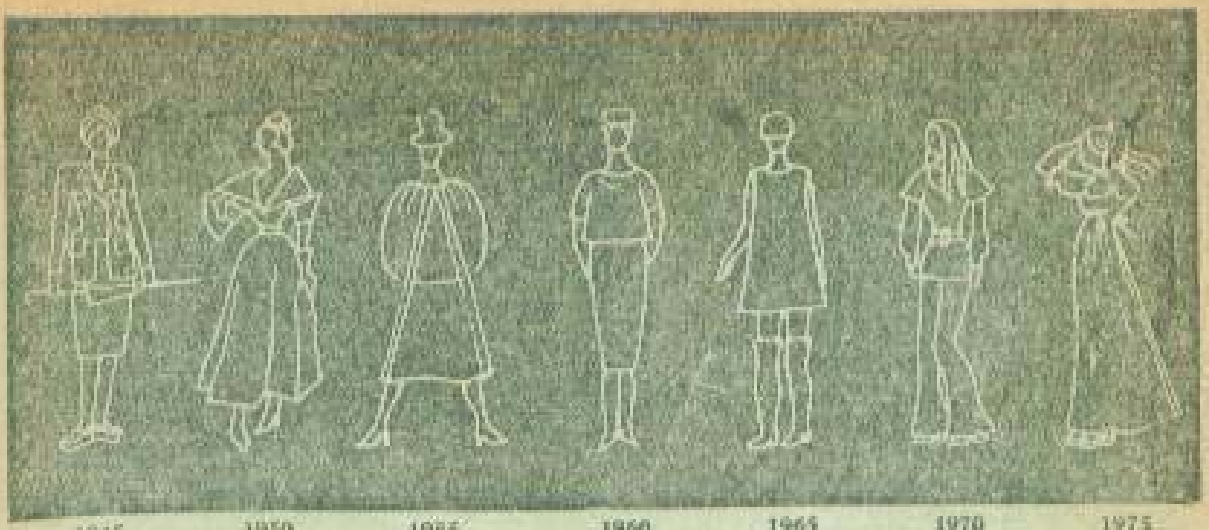

Geometrie variabilă sau trei sferturi de veac de preferinţe feminine

OMUL CHIBZUIT ŞI LA HAINĂ-I CUMPĂNIT...

Între ostentaţie şi lipsa totală de originalitate rămîne loc pentru destule atitudini, dar care anume ar fi cea mai bună continuă şi va continua să formeze subiect de controverse. Altfel nici nu s-ar putea pe un teren aşa de lunecos şi supus fluctuaţiilor ca cel al modei.

Încă din vechime, spiritele luminate au pledat pentru măsură şi decenţă. Clement Alexandrinul considera că **„veşmintele costisitoare sînt dovada sărăciei spiritului nostru"**. **„Moda este ca un adăpost din care ieşi în diverse moduri studiate, te faci remarcat doar cît şi cînd vrei"** — scria filozoful Emile Chartier Alain. La noi, Anton Pann stigmatiza situaţia în care **„haina mai mult e privită, decît persoana cinstită"**; Gala Galaction socotea că **„la modă să nu te arăţi nici cel dintîi, nici cel din urmă, că amîndoi sînt de rîs"**, iar înţelepciunea populară ne avertizează prin proverbul: **„Haine neumple pe spinare bagă omu-n lipsă mare"**.

Chiar şi Yves Saint-Laurent, unul din „monştrii sacri" ai modei contemporane, care a făcut avere învăţîndu-i pe bărbaţi cum să se îmbrace spre a fi mereu „la zi", declara nu de mult: **„Avangarda, originalitatea cu orice preţ — nimic mai efemer. Un bărbat elegant nu poartă haine „elegante"... Adevăratul veşmînt este acela ce poate fi uitat doi ani într-un dulap şi repurtat apoi cu aceeaşi plăcere"**.

Atitudinea ideală ar fi, aşadar, să nu te iei după nimeni, ci să-ţi alegi ce-ţi stă mai bine, punîndu-şi în valoare personalitatea, totdeauna cu grija de a nu ieşi prea tare din comun.

Un sfat al lui Molière, pus în gura lui Arist din „Şcoala bărbaţilor", adresat deopotrivă femeilor, rămîne mereu actual:

„Cu cei mulţi se cade să fii în bună pace,
Prea sare-n ochi un lucru ce numai tie-ţi place
Ce-i prea de tot ţigneşte, şi omul chibzuit
La haină şi la vorbă în toate-i cumpănit;
Nu face pe maimuţa, dar fără grabă mare
Şi port şi pas le schimbă cînd lumea vrea schimbare".

Fără gustul de a produce impresie prin veşminte — unul din resorturile existenţei umane — nu ar putea fi vorba de modă. Dar între cei doi poli, conservatorismul şi fronda, se întinde un spaţiu imens pentru afirmarea nemuritorului spirit de modă, care înfrumuseţează viaţa oamenilor, sporindu-le neîncetat bucuria de a trăi.

Vasile OROS

REPERTOARUL
LEGILOR
DIN
ULTIMUL AN
BREVIAR
JURIDIC
consultații
de larg interes
oferite de
AVOCATUL CASEI

REPERTOARUL LEGILOR din ultimul an

Breviarul juridic al Almanahului Scînteia se deschide și în această ediție cu Repertoarul legislativ. În continuarea prezentării de pînă acum oferim cititorilor noștri o succintă informare asupra legilor adoptate de Marea Adunare Națională în ședințele care au avut loc între 20 noiembrie 1978 și 20 noiembrie 1979.

LEGEA NR. 28/1978

Legea educației și învățămîntului

(Adoptată la 31 decembrie 1978, publicată în Buletinul oficial nr. 113 din 26 decembrie 1978)

Act normativ de cel mai larg interes, această reglementare reflectă pe plan legislativ obiectivele fundamentale ale învățămîntului, stabilite în Programul partidului: pregătirea multilaterală a personalului muncitor la nivelul necesităților din diferitele ramuri și domenii de activitate, corespunzător cerințelor și exigențelor actuale ale producției de bunuri materiale și spirituale; formarea și educarea omului nou; perfecționarea pregătirii profesionale, științifice și tehnice a tuturor oamenilor muncii; asigurarea condițiilor de dezvoltare și afirmare creatoare pentru fiecare cetățean; continuă ridicare a nivelului general de cultură și cunoaștere al poporului; dezvoltarea armonioasă, fizică și intelectuală, a tineretului.

Organizarea și funcționarea învățămîntului sînt astfel reglementate încît să se asigure tuturor tinerilor o temeinică însușire a științelor fundamentale și a concepției revoluționare despre lume, cunoașterea istoriei și culturii patriei, asimilarea de către elevi, cursanți și studenți a cunoștințelor științifice, tehnice și culturale necesare exercitării unor profesii utile, formarea tineretului în spiritul concepției materialist-dialectice și istorice despre natură și societate, cultiva-

rea la tinerele generații a dragostei față de patrie, partid și popor, față de idealurile de pace și progres social.

Pentru a se putea satisface în condiții superioare interesele generale ale societății și deopotrivă dezvoltarea multilaterală a personalității umane, legiuitorul a conceput învățământul pe principiul politehnizării — îmbinându-se în mod organic munca, învățământul propriu-zis și cercetarea științifică, asigurându-se prin policalificare posibilitatea de trecere de la o specialitate la alta, de la o activitate la alta.

În temeiul prevederilor constituționale, legea garantează dreptul la învățătură și se asigură accesul neîngrădit al tuturor cetățenilor — fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie — în învățământul de toate gradele, potrivit cerințelor dezvoltării economice și sociale ale țării, dorinței și aptitudinilor fiecărui cetățean. Totodată, la nici o formă de învățământ nu se percep taxe școlare, cetățenilor români de altă naționalitate li se asigură studierea și cunoașterea temeinică, precum și folosirea liberă a limbii materne, manualele școlare se oferă gratuit în ciclurile primar-gimnazial și liceal, ca și în școlile profesionale, elevii și studenții beneficiază de burse și alte forme de sprijin material, în condițiile legii. Tuturor cetățenilor li se asigură un nivel de pregătire profesională și de cultură generală corespunzător dezvoltării actuale a țării, prin instituirea învățământului obligatoriu de 10 ani. Iar după liceu — sau respectiv școala profesională — tinerii au posibilitatea să-și continue studiile în învățământul superior sau de maiștri. Tuturor absolvenților li se asigură — în funcție de pregătirea pe care o au — locuri de muncă, în condițiile stabilite de lege.

Dezbaterea și soluționarea problemelor fundamentale ale învățământului, stabilirea căilor și mijloacelor de înfăptuire a sarcinilor ce revin școlii se fac, potrivit legii, de către Congresul educației și învățământului, for larg democratic, reprezentativ — expresie a participării directe a oamenilor muncii la conducere și în acest domeniu de activitate. La rîndul lor, Consiliul Superior al Educației și Învățământului, Ministerul Educației și Învățământului, celelalte organe centrale sau locale de specialitate și instituții de stat care au sarcini în domeniul educației — în colaborare cu organizațiile de tineret, de sindicat, de femei și uniunile de creație — răspund, potrivit legii, de înfăptuirea unitară a politicii partidului și statului în domeniul învățământului.

După enunțarea principiilor generale care guvernează organizarea și funcționarea învățământului, următoarele capitole din lege se ocupă în ordine de: sistemul de învățământ; învățământul în limbile naționalităților conlocuitoare; bazele generale ale educației și învățământului; cercetarea științifică, educația fizică și sportul în învățământ; personalul didactic; drepturile și îndatoririle elevilor și studenților; conducerea unităților de învățământ; îndrumarea, controlul și coordonarea învățământului. În ultimul capitol al legii — Dispoziții comune, finale și tranzitorii — se fac precizări în legătură cu modalitatea de stabilire a structurii anului școlar și universitar, verificarea pregătirii elevilor și studenților, admiterea în unele forme de învățământ, organizarea caselor de copii și a școlilor speciale, echivalarea diplomelor, certificatelor și celorlalte acte de studii obținute în străinătate ș.a.

În ansamblu, Legea educației și învățământului este un act normativ complet care stabilește în mod corespunzător cadrul juridic unitar de organizare, desfășurare și dezvoltare a învățământului în țara noastră, la nivelul exigențelor actuale și viitoare.

LEGEA NR. 29/1978

Lege privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor

(Adoptată la 22 decembrie 1978, publicată în Buletinul oficial nr. 114 din 27 decembrie 1978)

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, creș-

terea rolului și importanței beneficiilor în înfăptuirea autogestiunii economice și financiare au impus cu necesitate reglementarea corespunzătoare a modului de formare, planificare, utilizare și vărsare a beneficiilor realizate de unitățile economice.

Beneficiile exprimă în mod sintetic rezultatele întregii activități care se desfășoară în diferitele unități economice — modul de gospodărire a fondurilor, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii și a valorii noi create. Beneficiile dau măsura eficienței activității colectivelor de oameni ai muncii și a răspunderii cu care aceștia gospodăresc valorile încredințate lor de către societate. Mai mult decît atît, beneficiile reprezintă sursa de bază pentru constituirea fondului de dezvoltare economico-socială și a fondului de consum social. Fiecare unitate economică are posibilitatea — prin creșterea beneficiilor în condițiile unei activități economice eficiente și a gospodăririi judicioase a mijloacelor sale materiale și bănești — să contribuie la dezvoltarea societății, să-și asigure fondurile proprii pentru autofinanțare, pentru acoperirea cheltuielilor destinate unor nevoi sociale, în cadrul programului general de creștere a nivelului de trai stabilit prin hotărîrile de partid și de stat.

Acestea sînt, în mare, imperativele avute în vedere de legiuitor la elaborarea și adoptarea actualei reglementări, care se constituie într-un cadru juridic adecvat și necesar pentru ca oamenii muncii, organele de conducere din unitățile economice să acționeze cu răspundere, competență și spirit gospodăresc în sensul îndeplinirii și depășirii sarcinilor la beneficii.

După definirea categoriei economico-financiare de beneficiu — element al valorii noi create, resursă de bază pentru formarea fondului național de dezvoltare economico-socială și a fondului de consum social, în concordanță cu cerințele realizării unei înalte eficiențe economice și sociale în toate sectoarele de activitate, ale înfăptuirii reproducției socialiste lărgite și dezvoltării în ritm susținut a economiei naționale — în capitolul I al legii, „Dispoziții generale", sînt precizate obligațiile diferitelor organe centrale și locale ale administrației de stat și direcțiile în care acestea trebuie să acționeze — începînd de la elaborarea planului și a bugetului de stat — pentru ca în fiecare unitate economică să se obțină beneficii și rentabilități maxime : creșterea producției și a productivității muncii, îmbunătățirea calității, diminuarea costurilor și a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie. Legiuitorul enumeră în continuare sarcinile de principiu ale unităților economice, ale organelor de conducere ale acestora și ale colectivelor de oameni ai muncii.

În capitolul II, „Formarea și planificarea beneficiilor unităților economice socialiste", sînt reglementate constituirea și dimensionarea beneficiului, condițiile și modalitățile în care se fac planificarea, aprobarea și deducerea acestuia, indicatorii pe baza cărora se determină nivelul veniturilor și cheltuielilor.

Potrivit prevederilor din capitolul III al legii — „Destinația beneficiilor unităților economice de stat" — prin repartizarea beneficiilor planificate se urmărește deopotrivă restituirea fondurilor primite de la societate, dezvoltarea generală a societății și constituirea fondurilor proprii ale întreprinderilor. La rîndul lor, beneficiile realizate peste plan sînt destinate, prin lege, în principal fondului de dezvoltare economică al întreprinderii, fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii.

„Efectuarea vărsămintelor din beneficii" face obiectul capitolului IV atît sub aspectul periodicității, cît și al destinației diferitelor fonduri constituite din beneficii.

Formarea, planificarea și destinația beneficiilor în cooperația agricolă, meșteșugărească și de consum sînt reglementate în capitolul V al legii.

Capitolul VI reglementează principalele „Atribuții și răspunderi cu privire la formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor unităților economice socialiste" ce revin organelor de conducere ale unităților și colecti-

velor de oameni ai muncii, centralelor industriale, ministerelor şi celorlalte organe centrale şi locale ierarhic superioare diferitelor unităţi, Comitetului de Stat al Planificării, Direcţiei Centrale de Statistică, Comitetului de Stat pentru Preţuri, Ministerului Finanţelor şi băncilor, celorlalte organe — centrale sau locale — de sinteză.

În ultimul capitol — „Dispoziţii finale şi tranzitorii" — sînt prevăzute excepţiile de la lege, norme cu privire la executarea amenzilor şi penalităţilor, sancţiunile pentru nerespectarea prevederilor legii, dispoziţii în legătură cu intrarea în vigoare şi abrogarea celorlalte acte normative şi dispoziţii contrare.

LEGEA NR. 30/1978

Codul vamal al Republicii Socialiste România

(Adoptată la 22 decembrie 1978, publicată în Buletinul oficial nr. 115 din 28 decembrie 1978)

Înfăptuirea prevederilor Programului P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism determină, de la un an la altul, creşterea impetuoasă a potenţialului economic, tehnico-ştiinţific şi cultural al ţării. În acest context, statul nostru promovează o politică de continuă extindere a relaţiilor comerciale şi a cooperării economice internaţionale, de intensificare a schimburilor de valori materiale şi spirituale, cu toate ţările, fără deosebire de orînduire socială.

Fără excepţie, relaţiile noastre economice şi comerciale se întemeiază pe principiul respectării suveranităţii şi independenţei naţionale, al neamestecului în treburile interne, al egalităţii în drepturi şi avantajului reciproc.

Aceasta este cadrul în care politica vamală a Republicii Socialiste România — ca parte integrantă a politicii interne şi externe a partidului şi statului — se constituie ca un important mijloc de stimulare a dezvoltării economiei naţionale, de mobilizare a resurselor de creştere, diversificare şi modernizare a producţiei interne, de extindere a participării României la diviziunea internaţională a muncii, la schimbul mondial de valori.

Corespunzător acestor principii şi obiective, a fost necesară perfecţionarea regimului vamal astfel încît, în condiţiile protejării patrimoniului cultural naţional şi apărării sănătăţii populaţiei, a orînduirii sociale şi de stat, să se asigure accelerarea şi facilitarea circulaţiei mărfurilor şi a schimburilor cultural-ştiinţifice, promovarea turismului internaţional şi creşterea corespunzătoare a răspunderii organelor centrale, a unităţilor producătoare, a întreprinderilor de comerţ exterior şi a celorlalte unităţi socialiste în acest important domeniu de activitate.

În capitolul I al legii — „Dispoziţii generale" — sînt enunţate principiile şi normele care guvernează întreaga politică vamală, regimul vamal şi procedurile vamale în Republica Socialistă România. Politica vamală a României se întemeiază pe principiul constituţional potrivit căruia comerţul exterior este monopol de stat ; în aplicarea regimului vamal se ţine seama de convenţiile la care ţara noastră este parte ; procedurile vamale sînt cele prevăzute în Regulamentul vamal aprobat prin decret al Consiliului de Stat. Sînt precizate, totodată, răspunderile specifice ale Ministerului Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale, organelor vamale, ministerelor economice, celorlalte organe centrale şi unităţi care desfăşoară o activitate de import şi export.

Capitolul II, intitulat „Dispoziţii privind exportul şi importul", cuprinde norme care, grupate în 4 secţiuni distincte, se referă la : exportul mărfurilor ; importul mărfurilor ; tariful vamal ; societăţi mixte cu sediul în Republica Socialistă România.

„Introducerea sau scoaterea de bunuri din ţară în afara activităţii de comerţ exterior" este reglementată în capitolul III astfel : Secţiunea 1 — persoane juridice române ; Secţiunea 2 — reprezentanţe ale firmelor comerciale şi organizaţiilor economice străine ; Secţiunea 3 — misiuni diplomatice şi oficii consulare.

În următorul capitol (IV) — „Trecerea temporară a mărfurilor și celorlalte bunuri peste frontiera de stat" — sînt prevăzute, în principiu, cazurile în care unități autorizate să efectueze operații de comerț exterior pot trimite sau primi, din străinătate, pe o durată limitată, anumite mărfuri, felul acestora și condițiile în care pot fi eventual comercializate în străinătate și, respectiv, în țară.

„Tranzitul și alte operațiuni vamale" sînt reglementate în capitolul V, iar normele referitoare la „Porturi și zone libere" în capitolul următor.

Capitolul VII al legii are ca obiect de reglementare „Introducerea sau scoaterea de bunuri din țară de persoanele fizice". Sînt precizate: categoriile de bunuri care pot fi introduse sau scoase din țară; regulile după care se face vămuirea acestor bunuri; categoriile de bunuri a căror introducere și, respectiv, scoatere din țară este interzisă; categoriile de bunuri scutite de taxe vamale.

În continuare, un capitol al legii — VIII — se ocupă, așa cum reiese și din titlul său, de: „Organizarea activității vamale. Atribuții și răspunderi".

Nerespectarea normelor cu privire la regimul vamal atrage, după caz, răspunderea disciplinară, contravențională sau penală, precum și răspunderea materială sau civilă, potrivit dispozițiilor incluse în capitolul IX al legii („Răspunderi și sancțiuni"), regulamentului vamal sau altor legi speciale. În „Dispoziții finale", ultimul capitol al Codului, se precizează data intrării sale în vigoare și actele normative care se abrogă începînd cu această dată.

NOTĂ: *Prin legile numerotate de la 31 la 57, adoptate în ședința Marii Adunări Naționale din 22 decembrie 1978 — publicate în Buletinul oficial nr. 116 din 28 decembrie 1978 — au fost aprobate normele cu putere de lege emise de Consiliul de Stat după ședința M.A.N. din 6 iulie 1978, referitoare — în ordine — la: stabilirea alocațiilor zilnice de hrană în unitățile sanitare; organizarea și funcționarea institutiilor militare de învățămînt pentru pregătirea ofițerilor; regimul distribuției și consumului de gaze naturale; regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase; aprobarea statutelor asociațiilor producătorilor agricoli cu gospodării individuale din localitățile necooperativizate; pregătirea tineretului pentru apărarea patriei; sistematizarea, proiectarea și realizarea arterelor de circulație în localitățile urbane și rurale; evaluarea pagubelor cauzate avutului obștesc prin tăierea, scoaterea din rădăcini, distrugerea sau degradarea arborilor pe picior, puieților și lăstarilor; prevenirea și stingerea incendiilor; retribuirea muncii desfășurate de avocați pentru acordarea asistenței juridice; pensiile și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților; aprobarea normelor privind condițiile în care se poate efectua tăierea animalelor în situații speciale, clasarea pentru tăiere a femelelor de bovine și ovine, precum și cu privire la aplicarea unor măsuri sanitare veterinare speciale pentru prevenirea difuzării epizootiilor și acordarea unor despăgubiri celor care au suferit pagube prin aplicarea acestor măsuri; stabilirea și sancționarea contravenților la normele sanitare veterinare; portul liber Sulina; asigurarea unităților din domeniile minelor, petrolului și geologiei cu specialiști cu studii superioare; prețurile limită ale locuințelor care se construiesc din fondurile statului și prețurile de contractare ale locuințelor proprietate personală care se execută cu sprijinul statului în credite și execuție; conducerea ministerelor și a celorlalte organe centrale ale administrației de stat pe baza principiului conducerii colective; acordarea unor drepturi materiale personalului muncitor în activitatea de manipulare a mărfurilor în portul Constanța; rolul și atribuțiile maistrului în producție; contribuția pentru asigurările sociale de stat; majorarea vîrstelor și a diametrelor de tăiere ale unor categorii de arbori și unele măsuri de reglementare a tăierilor; prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete; apărarea civilă; repartizarea în muncă a absolvenților instituțiilor de învățămînt superior medical și farma-*

ceutic ; încadrarea temporară în muncă, în activitatea productivă din anumite sectoare ale economiei naționale, a unor categorii de pensionari ; unele măsuri de asigurare a producerii bunurilor de consum și de retribuire a unor categorii de personal preluat de la industria locală ; majorarea pensiilor unor invalizi și accidentați de război.

LEGEA NR. 1/1979

Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială a României

(Adoptată la 6 iulie 1979 și publicată în Buletinul oficial nr. 58 din 13 iulie 1979)

Act normativ de importanță majoră, Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României — așa cum a fost modificată și completată — constituie expresia juridică unitară a concepției partidului despre obiectivele, formele și mijloacele de dezvoltare economică și socială a patriei.

Întreaga dezvoltare economică și socială a țării se realizează pe bază de planuri — expresie legislativă a directivei de partid — conducerea planificată a întregului proces de dezvoltare fiind un atribut fundamental al suveranității și independenței naționale.

Prin planul național unic de dezvoltare se asigură înfăptuirea Programului partidului, crearea unei economii puternice, moderne, eficiente, iar pe această bază, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Firește, în condițiile în care, așa cum a statuat legiuitorul nostru, planificarea dezvoltării economice și sociale se face în deplină concordanță cu cerințele științei conducerii, are în vedere necesitatea perfecționării activității în toate domeniile și sectoarele, contribuie la înfăptuirea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare — asigurîndu-se participarea nemijlocită a oamenilor muncii la elaborarea și îndeplinirea planurilor, creșterea spiritului de inițiativă al colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea eficientă a resurselor materiale și financiare încredințate lor, de către societate, spre administrare.

În actuala formă și redactare, Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României este structurată pe cinci capitole.

În capitolul I se precizează obiectivele fundamentale care se urmăresc prin planificarea dezvoltării economico-sociale și principiile de bază potrivit cărora se înfăptuiește conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale, este reglementată elaborarea și structura prognozelor pe termen lung a planurilor cincinale și anuale, se fixează sistemul indicatorilor de bază cu care se apreciază îndeplinirea planurilor.

Capitolul II cuprinde în cele două secțiuni ale sale norme referitoare la etapele și modul de elaborare și aprobare a planurilor cincinale și, respectiv, anuale.

Atribuțiile și răspunderile întreprinderilor, centralelor, ministerelor, comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare în elaborarea și executarea planurilor sînt reglementate în cele 12 secțiuni ale capitolului III.

În capitolul următor — IV — sînt precizate atribuțiile și răspunderile Comitetului de Stat al Planificării în activitatea de dezvoltare economico-socială planificată, pentru ca în capitolul V să fie reglementate principiile conducerii de către partid a dezvoltării economico-sociale planificate a țării și atribuțiile organelor supreme ale puterii și administrației de stat.

Se disting, în economia generală a acestui cuprinzător act normativ, atenția acordată de legiuitor participării nemijlocite a oamenilor muncii la elaborarea planurilor de dezvoltare, la dezbaterea și soluționarea problemelor majore ale dezvoltării economico-sociale, seria de prevederi privind îndatoririle referitoare la fundamentarea temeinică a programelor de investiții — în scopul realizării unei planificări cît mai concrete și pentru

valorificarea cu maximum de randament a potențialului material și uman, precizarea în plan legislativ a unei categorii economice formulate pentru prima dată de către secretarul general al partidului: fondul de dezvoltare economico-socială.

LEGEA NR. 2/1979

Lege pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972

(Adoptată la 6 iulie 1979, publicată în Buletinul oficial nr. 50 din 13 iulie 1979)

Nivelul de creștere și dinamica dezvoltării economiei noastre naționale, dar mai ales necesitatea de a asigura, în continuare, progresul material și spiritual al națiunii, sporirea producției și ritmurilor de creștere economică, echilibrul financiar, monetar și valutar, repartizarea judicioasă a venitului național — și pe această bază îmbunătățirea permanentă a calității vieții întregului popor — a impus cu necesitate perfecționarea mecanismului economico-financiar, optimizarea planificării și conducerii economice și financiare, modificarea corespunzătoare a rolului și funcțiilor pe care pot și trebuie să le aibă finanțele. Legea finanțelor — nr. 9/1972 — a fost modificată și completată tocmai în acest sens. În noua redactare, în cele 11 capitole ale legii se reglementează :

— obiectivele și principiile de bază ale finanțelor ;

— formarea și repartizarea fondurilor bănești în economia națională ;

— bugetul de venituri și cheltuieli, celelalte planuri financiare și evidența avuției naționale ;

— finanțarea și creditarea producției, circulației mărfurilor și investițiilor ;

— relațiile financiar-valutare externe ;

— organizarea și efectuarea plăților între unitățile socialiste ;

— asigurările de stat ;

— păstrarea economiilor bănești ale populației ;

— bugetul de stat ;

— atribuțiile și răspunderile în elaborarea și executarea bugetului de venituri și cheltuieli, bugetului de stat și a celorlalte planuri financiare ;

— data la care vor începe să se aplice noile dispoziții — anul 1979.

S-a creat în acest fel cadrul juridic necesar pentru o mai bună participare a finanțelor la înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării și de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului, la elaborarea și realizarea planului național unic, la buna funcționare a mecanismului economic și social, la înfăptuirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare a unităților. Legea prevede norme prin care finanțele asigură : constituirea, repartizarea și utilizarea planificată a fondurilor bănești ale societății pentru creșterea producției materiale și a forțelor de producție ; promovarea cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și progresului tehnic ; dezvoltarea învățământului, culturii și ocrotirii sănătății. Prin intermediul finanțelor, așa cum sînt reglementate în prezenta lege, se exercită un control general și permanent asupra desfășurării întregului proces al producției sociale, se stimulează folosirea cu rezultate superioare a mijloacelor materiale și bănești de care dispune societatea, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor și obținerea unor randamente superioare cu consumuri de muncă socială cît mai mici. Totodată, în lege sînt prevăzute mijloacele prin care finanțele — în procesul dezvoltării armonioase și echilibrate a economiei naționale — asigură păstrarea echilibrului financiar monetar și valutar, contribuie la consolidarea și creșterea puterii de cumpărare a monedei naționale.

Legiuitorul a prevăzut, pentru unitățile economice, o seamă de obligații de natură să asigure contribuția acestora la formarea fondurilor generale necesare societății, constituirea fondurilor pentru proprie lor dezvoltare și a fondurilor destinate cointeresării materiale a colectivelor de oameni ai muncii.

corespunzător programului de creștere a nivelului de trai.

Legea statuează principiul planificării relațiilor financiare și a circulației bănești potrivit căruia fondurile proprii ale unităților socialiste și orice fonduri bănești se utilizează numai în conformitate cu prevederile planului național de dezvoltare economico-socială și ale bugetului de venituri și cheltuieli. Pentru asigurarea unei discipline financiare ferme, utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor și creșterea răspunderii pentru gospodărirea banului public, potrivit principiilor centralismului democratic și autogestiunii economico-financiare, legea conferă colectivelor de oameni ai muncii și organelor de conducere din unități o largă competență.

Legea finanțelor conține, de asemenea, o seamă de prevederi și norme de natură să asigure folosirea pîrghiilor financiare pentru aplicarea consecventă a principiilor socialiste de cointeresare, combaterea realizării de venituri fără muncă, promovarea principiilor eticii și echității socialiste.

LEGEA NR. 3/1979

Lege pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice nr. 71/1969

(Adoptată la 6 iulie 1979, publicată în Buletinul oficial nr. 60 din 14 iulie 1979)

Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară a unităților socialiste — în cadrul mai larg al conducerii unitare a întregii activități prin planul național unic de dezvoltare economico-socială — au impus perfecționarea raporturilor contractuale, astfel încît să se asigure și pe această cale fundamentarea și realizarea mai bună a sarcinilor de plan, să se stimuleze creșterea eficienței economice și lărgirii schimburilor de produse, lucrări și servicii. Trebuiau reglementate acele măsuri de natură să asigure pe toate treptele organizatorice acțiuni ferme pentru respectarea integrală a obligațiilor privind încheierea și executarea contractelor economice, reducerea duratelor de aprovizionare — fabricație — desfacerea și accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, utilizarea cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și bănești. Contractele economice trebuie astfel legiferate încît să se constituie într-un instrument de creștere a cointeresării și a răspunderii unităților, colectivelor de oameni ai muncii și organelor de conducere, pentru gospodărirea eficientă a acelei părți din avuția națională care le-a fost încredințată spre administrare, pentru satisfacerea cerințelor economiei naționale. Iar în domeniul activității de comerț exterior, sistemul contractelor economice era necesar să asigure, printr-o reglementare corespunzătoare, intensificarea întregii activități de comerț exterior și lărgirea cooperării și schimburilor economice internaționale ale țării noastre cu toate celelalte țări ale lumii.

Tocmai în aceste direcții s-au adus o serie de modificări și completări Legii contractelor economice — nr. 71/1969 — care, în noua redactare, asigură cadrul juridic adecvat de desfășurare a relațiilor contractuale dintre unitățile socialiste, dintre acestea și partenerii externi în etapa actuală. Cele cinci capitole ale legii se referă, în ordine, la : principiile de bază care guvernează încheierea, executarea și, eventual, modificarea contractelor economice ; contractele economice dintre unitățile socialiste — sub toate aspectele — încheiere, adoptare, condiții de modificare și executare, disciplina și răspunderea contractuală ; contractele de comerț exterior și de cooperare economică internațională — cu secțiunile : contracte externe, contracte interne pentru realizarea operațiilor de export și import, răspunderea contractuală ; atribuțiile și răspunderile organelor centrale și locale, unităților economice și personalului acestora ; unele detalii în legătură cu intrarea în vigoare a respectivelor modificări și completări, abrogarea actelor normative contrare, aplicabilitatea — în

completare — a dispozițiilor din Codul civil.

Așa cum a fost de astă dată reglementat, contractul economic — prin conținutul și funcțiile sale — constituie un instrument de bază în planificarea și realizarea prevederilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economică și socială. Prin înseși contractele economice se reglementează realizarea producției în cantitățile, calitățile și sortimentele necesare economiei naționale și satisfacerii cerințelor activității de export și cooperare economică internațională — în condițiile respectării costurilor și a celorlalți indicatori economici și financiari. În acest scop, potrivit legii, unitățile socialiste sînt obligate să asigure contractarea integrală a producției stabilite în plan, să încheie contracte pe termen lung, îndeosebi pentru materiile prime de bază — mașini, utilaje și instalații cu ciclu îndelungat de fabricație, să contracteze toate obiectivele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic pentru întreaga perioadă a ciclului de realizare. În raporturile contractuale cu partenerii străini, unitățile socialiste sînt obligate să încheie contracte pe termen lung în funcție de orientările și prognozele economiei naționale și de acordurile de colaborare stabilite cu alte țări, să propună din timp oferte tehnico-comerciale în funcție de cerințele pieței, să asigure raporturi de continuitate cu partenerii străini, schimburi echitabile reciproc avantajoase, să promoveze forme eficiente de comerț și cooperare.

Pentru asigurarea unei riguroase discipline de plan și contractuale legiuitorul a prevăzut o seamă de răspunderi directe ce revin colectivelor de oameni ai muncii și organelor de conducere începînd de la nivelul unităților producătoare și pînă la nivelul organelor locale și centrale ierarhic superioare sau de sinteză. Directorii și — în funcție de atribuțiile de serviciu — personalul muncitor răspund nemijlocit de încheierea la termen a contractelor și de îndeplinirea întocmai a obligațiilor asumate prin contract. Ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele în subordinea cărora se află părțile contractante răspund de încheierea și urmărirea executării contractelor în conformitate cu prevederile legii. Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu ministerele, celelalte organe centrale, centralele și coordonatorii de balanțe răspund de organizarea și urmărirea întregii activități de încheiere și executare a contractelor economice — la nivel național — pentru destacerea întregii producții și asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare. Sînt prevăzute, de asemenea, răspunderi precise pentru furnizorii și organizatorii comerțului nostru extern, pentru organele locale și centrale, ierarhic superioare ale acestora.

NOTĂ : *Prin legile numerotate de la 4 la 16, adoptate în ședința Marii Adunări Naționale din 6 iulie 1979 — publicate în Buletinul oficial nr. 61 din 14 iulie 1979 — au fost aprobate normele cu putere de lege emise de Consiliul de Stat după cea de-a VIII-a sesiune a M.A.N., referitoare — în ordine — la : modificarea normelor de structură pentru unitățile din agricultura cooperatistă ; majorarea alocației de stat pentru copii ; controlul provenienței unor bunuri ale persoanelor fizice care nu au fost dobîndite în mod licit ; normarea stocurilor de mărfuri în comerțul cu ridicata ; donarea de sînge în scopuri terapeutice ; condițiile de stabilire a terenurilor de aeronautică, a zonelor de siguranță și a servituților aeronautice ; regimul soldărilor de mărfuri din comerț ; stabilirea taxelor de înregistrare a medicamentelor și produselor biologice de uz uman ; suportarea amenzilor și penalizărilor provenite din activitatea anului 1978 ; stimularea prin beneficii a producției pentru export ; organizarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României ; calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire a muncii în agricultura de stat, construcții-montaj și transporturi ; stabilirea orei oficiale de vară pe teritoriul Republicii Socialiste România.*

CITITORII „SCÎNTEII" întreabă

„AVOCATUL CASEI" răspunde

1. Ce atribuții are consiliul oamenilor muncii din întreprindere ?

Expresie a democratismului profund și consecvent al orînduirii noastre, sporirea atribuțiilor organelor de conducere colectivă din unitățile socialiste de stat, lărgirea competenței lor și creșterea ponderii muncitorilor și maiștrilor care lucrează nemijlocit în producție în consiliile oamenilor muncii au întregit cadrul organizatoric de exercitare a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, de participare efectivă a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la elaborarea și adoptarea deciziilor, la conducerea nemijlocită a unităților, a întregii societăți.

Iată, în acest sens, cîteva din cele mai importante atribuții ale consiliului oamenilor muncii din întreprinderi, așa cum sînt reglementate în art. 35 din Legea nr. 5/1978 :

— elaborează planurile cincinale și anuale cu respectarea nivelurilor orientative și a normativelor de plan stabilite de centrală ; aprobă defalcarea indicatorilor de plan pe unitățile componente ;

— analizează periodic și răspunde de modul cum sînt exploatate, întreținute și reparate fondurile fixe din dotare și ia măsuri în vederea asigurării unei utilizări cît mai raționale a acestora ;

— elaborează bugetul de venituri și cheltuieli și aprobă bilanțul contabil ; analizează evoluția acumulărilor bănești și rentabilitatea, structura cheltuielilor și a stocurilor de valori materiale și ia măsuri pentru utilizarea cu maximum de eficiență a fondurilor de producție ;

— stabilește programul de elaborare și reexaminare a normelor și normativelor de muncă locale, precum și programul de măsuri pentru creșterea productivității muncii și le supune spre aprobare adunării generale a oamenilor muncii ;

— organizează pregătirea, perfecționarea, încadrarea și promovarea în muncă a personalului muncitor ;

— asigură luarea tuturor măsurilor pentru cunoașterea și aplicarea legilor, a hotărîrilor de partid și de stat ; asigură condițiile materiale și sprijină activitatea de ridicare a nivelului conștiinței socialiste în scopul dezvoltării unei atitudini înaintate față de muncă, de apărare și gospodărire a avutului obștesc, de educare cetățenească a oamenilor muncii ;

— analizează îndeplinirea sarcinilor ce revin unității cu privire la sancționarea și reeducarea prin muncă a persoanelor care au comis abateri și încălcări de la normele de conviețuire socială și legile țării ;

— elaborează, împreună cu comitetul sindicatului, contractul colectiv de muncă și îl supune aprobării adunării generale ; analizează periodic îndeplinirea prevederilor acestuia, realizarea măsurilor de protecția muncii, de combatere a poluării mediului înconjurător ; repartizează spațiul locativ ;

— asigură constituirea și folosirea fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ;

— analizează modul de realizare a măsurilor privind asigurarea condițiilor de muncă și viață ale oamenilor muncii și îmbunătățirea acestora ;

— aprobă constituirea și utilizarea fondului pentru acțiuni sociale ; etc.

2. Cum se aplică majorarea retribuției în etapa a II-a ?

După cum prevede Programul de creștere a nivelului de trai adoptat de Conferința Națională a Partidului Comunist Român din luna decembrie 1977, retribuția nominală netă va fi în anul 1980 cu 40,3 la sută mai mare față de 1975. Prima etapă a majorării, pe baza căreia retribuția medie reală a crescut — față de 1975 — cu 21,4 la sută, s-a încheiat în anul 1978. La 1 august 1979 a început etapa a II-a de majorare a retribuției, în cadrul căreia întregul personal muncitor va beneficia de o creștere a retribuției tarifare nete cu 15,9

la sută — față de retribuțiile anterioare majorării din prima etapă, sau cu 13,6 la sută față de retribuțiile tarifare majorate în prima etapă.

Ramura	Data majorării	Procentul de majorare
— Industria minieră	1 VIII 1979	15,9
— Industria de extracție a petrolului, a gazelor, transport țiței, industria de extracție a gazului metan, lucrări geologice și de foraj	1 VIII 1979	15,0
— Industria metalurgiei feroase și cocsochimice	1 VIII 1979	14,5
— Unități ale industriei construcțiilor de mașini subordonate centralelor (inclusiv acestea) de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat ; de utilaj tehnologic, chimic și rafinării ; de utilaj petrolier și minier ; de utilaj tehnologic și material rulant	1 VIII 1979	14,3
— Industria metalurgiei neferoase	1 IX 1979	14,1
— Industria produselor din substanțe abrazive, din cărbune și grafit	1 IX 1979	15,7
— Industria energiei electrice	1 IX 1979	14,2
— Industria textilă	1 IX 1979	13,6
— Unități ale industriei construcțiilor de mașini (inclusiv centralele) subordonate : Departamentului industriei electrice și electrotehnice și Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule	1 IX 1979	14,3
— Celelalte unități din ramura construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor (inclusiv unitățile de asistență tehnică și service ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini)	1 X 1979	14,3
— Unități ale industriei construcțiilor de mașini pentru producția specială (inclusiv aparatul centralelor)	1 XI 1979	14,3
— Industria poligrafică	1 XI 1979	13,9
— Întreprinderi de rețele și distribuția gazelor naturale	1 XI 1979	15,0
— Industria confecțiilor	1 XII 1979	13,6
— Industria sticlei, porțelanului și faianței	1 II 1980	14,1
— Industria pielei, blănăriei și încălțămintei	1 III 1980	13,3
— Telecomunicații	1 IV 1980	10,6
— Silvicultură	1 V 1980	12,8
— Industria celulozei și hîrtiei	1 VI 1980	14,7
— Industria chimică, industria de prelucrare a petrolului, industria săpunurilor și cosmeticelor	1 VII 1980	14,6
— Industria alimentară (inclusiv unitățile de producere a nutrețurilor combinate)	1 VIII 1980	13,2
— Agricultura	1 IX 1980	13,9
— Construcții-montaj	1 X 1980	14,4
— Cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare	1 XI 1980	11,5
— Industria materialelor de construcții	1 XI 1980	14,1
— Industria exploatării și prelucrării lemnului	1 XII 1980	14,2
— Transporturi (inclusiv transport orășenesc)	1 XII 1980	13,5
— Gospodăria comunală, de locuințe și alte prestări de servicii neproductive	1 XII 1980	13,3
— Circulația mărfurilor	1 XII 1980	14,7
— Ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură fizică	1 XII 1980	11,6
— Învățămînt, cultură-artă	1 XII 1980	11,1
— Instituții financiare	1 XII 1980	10,7
— Administrație, uniuni, asociații, alte ramuri ale industriei, alte ramuri ale economiei, culte.	1 XII 1980	11,2

În cadrul fiecărei ramuri sau unități, începînd de la datele stabilite prin Decretul nr. 238/1978 se vor aplica retribuțiile tarifare și indemnizațiile, majorate, cuprinse în Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 4/1978.

Precizare : Majorarea retribuției se aplică, la aceeași dată, întregului personal muncitor al unei unități — întreprindere, centrală, instituție, fabrică, uzină, exploatare, șantier de construcții, fermă agricolă, centru de cercetare, de proiectare, de calcul și altele similare, inclusiv subunitățile acestora — corespunzător ramurii în care se încadrează activitatea de bază a acesteia, potrivit planului național unic, indiferent de organul central sau local căruia îi este subordonată.

3. Cînd se plătesc diferitele drepturi bănești cuvenite personalului muncitor, pensionarilor, elevilor, ucenicilor sau studenților ?

Unitățile bancare, împreună cu organele de conducere ale unităților socialiste și ale organizațiilor care fac diferitele plăți, după consultarea prealabilă a organelor sindicale din cadrul acestora — atunci cînd este cazul — stabilesc termenele de plată ale drepturilor bănești după cum urmează :

● Retribuțiile se plătesc chenzinal sau lunar, astfel cum prevede Decretul Consiliului de Stat nr. 270/1979.

● Drepturile bănești din fondurile de asigurări sociale — indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă, indemnizații pentru concediile de maternitate, indemnizații pentru îngrijirea copiilor bolnavi ș.a. — se plătesc chenzinal sau lunar, la data stabilită pentru plata retribuțiilor.

● Sumele cuvenite din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, premiile anuale, premiile pentru realizări deosebite în cursul anului, premiile pentru economii de materiale și forță de muncă, alte premii sau recompense prevăzute de lege se plătesc, pe măsură ce devin exigibile, în oricare zi lucrătoare din luna respectivă.

● Retribuțiile din fondurile de retribuire planificate pe acțiuni și activități, cuvenite personalului care nu are contract de muncă pe durată nedeterminată, deci nu este încadrat permanent, se plătesc, pe măsură ce devin exigibile, în orice zi lucrătoare.

● Sumele, reprezentînd adaosuri sau restituiri ale diminuărilor retribuției tarifare — aplicate în cazul neîndeplinirii indicatorilor în funcție de care se acordă retribuția — drepturi pentru munca prestată peste programul normal de lucru, alte drepturi bănești ce decurg din executarea contractului de muncă se plătesc atunci cînd devin exigibile, indiferent de data la care se plătesc retribuțiile.

● Indemnizațiile pentru concediile de odihnă și drepturile de retribuire cuvenite pînă la concediu se plătesc cu cel mult 3 zile lucrătoare înainte de data plecării în concediu.

● Despăgubirile și alte drepturi bănești stabilite în urma soluționării unor litigii de muncă se plătesc în orice zi lucrătoare a unei luni, după ce hotărîrea a devenit executorie.

● Alocația de stat pentru copii se plătește lunar odată cu retribuția pentru chenzina a II-a sau cu retribuția lunară.

● Pensiile, de toate categoriile, se plătesc lunar, între 15 și 25 ale lunii, pentru luna în curs.

● Bursele elevilor și studenților se plătesc lunar, între 22 și 30 ale lunii, pentru luna în curs. La cererea unităților de învățămînt, pentru perioadele de practică și vacanță, plata burselor și a altor drepturi bănești cuvenite elevilor și studenților se poate face anticipat.

● Indemnizațiile cuvenite ucenicilor pentru munca prestată se plătesc chenzinal.

4. Care este cuantumul alocației de stat pentru copii după majorarea din etapa a II-a ?

Potrivit Programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, de la 1 octombrie 1979 s-a trecut la aplicarea celei de-a II-a etape de majorare a alocațiilor de stat pentru copii. Cuantumurile alocației de stat pentru copii — cu 30 la sută mai mari decît în 1975 — și plafoanele de venituri în raport de care se stabilesc sînt cele menționate în tabelul de mai jos :

	Mediul	Plafoane de venituri lunare — lei				
		I Pînă la 1 850	II 1 851 — 2 400	III 2 401 — 2 800	IV 2 801 — 3 350	V 3 351 — 4 450
1	2	3	4	5	6	7
Pentru primul copil	urban	220	180	150	150	150
	rural	190	110	90	90	90
Pentru al doilea copil	urban	230	190	170	150	150
	rural	170	130	100	90	90
Pentru al treilea copil	urban	260	220	190	170	150
	rural	190	150	130	100	90
Pentru al patrulea copil	urban	260	220	190	170	150
	rural	190	150	130	100	90
Pentru al cincilea copil	urban	260	220	190	170	150
	rural	190	150	130	100	90
Pentru al șaselea copil	urban	280	240	220	190	180
	rural	220	180	150	130	110
Pentru al șaptelea copil	urban	300	260	230	200	190
	rural	230	190	170	140	130
Pentru al optulea copil	urban	310	270	240	220	200
	rural	240	200	180	150	140
Pentru al nouălea copil și următorii	urban	320	280	260	230	220
	rural	260	220	190	170	150

Precizări : a) Cuantumurile alocațiilor prevăzute în tabel cuprind și majorarea de 10 lei lunar acordată prin Decretul Consiliului de Stat nr. 69 din 1 martie 1978, ca urmare a reducerii cheltuielilor militare.

b) Plafoanele de venituri arătate în tabel se aplică persoanelor încadrate în muncă, care au beneficiat de majorarea retribuției în etapa a II-a 1979—1980, precum și pensionarilor cu pensii majorate în anul 1979.

c) Pentru persoanele care nu au beneficiat încă de majorarea retribuției sau a pensiei în etapa a II-a, plafoanele de venituri sînt următoarele : I — pînă la 1 600 lei ; II — între 1 601—2 850 lei ; III — între 2 851—2 900 lei ; IV — între 2 901—3 000 lei ; V — între 3 051—4 000 lei.

5. Cum se stabilesc ajutoarele pentru mamele cu mai mulți copii ?

Programul de creștere a retribuției și a altor venituri, a nivelului de trai al populației în cincinalul 1976—1980 a prevăzut și un sistem de sprijin material al familiilor cu mulți copii. Astfel, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 193/1977, pe lîngă alocația de stat pentru copii se mai acordă :

● **AJUTORUL PENTRU MAMELE CU MAI MULȚI COPII**

Mamele care au în îngrijire 5 sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 18 ani beneficiază de următoarele ajutoare bănești, lunare :

a) 200 lei pentru 5 sau 6 copii ;

b) 350 lei pentru 7, 8 sau 9 copii ;

c) 500 lei pentru 10 sau mai mulți copii.

În acest calcul se iau în considerare și copiii soțului proveniți dintr-o căsătorie anterioară sau din afara căsătoriei dacă se află în îngrijirea mamei.

Se iau, de asemenea, în calcul copiii majori, care își continuă studiile — până la împlinirea vîrstei de 25 ani.

Nu se iau în considerare la stabilirea ajutorului copiii înfiați de alte persoane, sau încredințați, în condițiile legii, altor persoane, copiii cărora statul le asigură întreținere în leagăne, case de copii, cămine pentru deficienți nerecuperabili, precum și copiii aflați în unități de reeducare.

NOTĂ: Ajutorul se acordă mamelor, pe tot timpul vieții, indiferent de natura și nivelul veniturilor pe care le realizează sau de alte alocații, indemnizații sau ajutoare pe care le primesc.

● **AJUTORUL PENTRU SOȚIILE MILITARILOR ÎN TERMEN**

Soțiile militarilor în termen, care nu sînt încadrate în muncă și nu au alte posibilități materiale de existență, au dreptul la ajutoare lunare, atunci cînd se află într-una din următoarele situații :

— sînt gravide, începînd cu luna a V-a de sarcină ;

— au copii în vîrstă de pînă la 8 ani ;

— sînt încadrate în gradul I sau II de invaliditate.

În aceleași condiții, au dreptul la ajutor și soțiile militarilor cu termen redus și ale elevilor școlilor militare.

Cuantumul ajutorului este de 350 lei pentru cele care au domiciliul în mediul urban și de 200 lei pentru cele cu domiciliul în mediul rural. Ajutorul se acordă cumulativ cu alocația de stat pentru copii.

● **INDEMNIZAȚIA DE NAȘTERE**

Mamele care au născut mai mulți de doi copii beneficiază de o indemnizație de naștere de 1 000 lei, pentru fiecare copil născut viu. (Indemnizația se acordă indiferent dacă copilul s-a născut viu sau mort).

NOTĂ: Indemnizația de naștere și ajutorul pentru mamele cu mulți copii se stabilesc și se plătesc de către comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București, în raza căruia își are domiciliul persoana îndreptățită. Ajutorul pentru soțiile de militari în termen se stabilește de către centrele militare.

Acordarea ajutorului pentru mamele cu mai mulți copii și a ajutorului pentru soții de militari în termen se face, după caz, pe baza propunerilor comisiilor de pensii și asigurări sociale din unități sau de la nivelul comunelor.

6. Cum se face compensarea majorărilor de prețuri și tarife la consumurile normate de energie electrică, termică și gaze naturale ?

Pentru compensarea majorării prețurilor și tarifelor la consumurile normate de energie electrică și termică și gaze naturale — stabilită prin Decretul Consiliului de Stat nr. 283/1979 — precum și pentru asigurarea creșterii retribuției reale cu 30—32 la sută, prin același act normativ s-au prevăzut următoarele :

a) de la 1 august 1979 se majorează fondul anual de participare la beneficii sau premiere pentru întregul personal muncitor cu o sumă calculată lunar, diferențiată în raport cu numărul copiilor. Astfel, pentru cei fără copii — 15 lei ; cei cu un copil — 20 lei ; cu doi și trei copii — 30 lei ; cu patru și cinci copii — 40 lei ; cu șase sau mai mulți copii — 50 lei. Aceste sume se plătesc la sfîrșitul anului, odată cu acordarea beneficiilor sau a premiilor anuale.

b) de la aceeași dată — 1 august 1979 — se majorează cu 15 lei, în afara majorării din etapa a II-a, pensia lunară a pensionarilor din sistemul asigurărilor sociale de stat, a pensionarilor militari și I.O.V.R., ale căror pensii nu depășesc 2 300 lei lunar.

7. Ce drepturi are personalul muncitor transferat în interesul serviciului ?

Persoanele transferate în interesul serviciului beneficiază de următoarele drepturi :

● păstrează vechimea neîntreruptă în muncă și vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. În funcție de vechimea neîntreruptă în aceeași unitate se acordă sporul legal de retribuție, după cum urmează :

—între 5—10 ani — 3 la sută din retribuția tarifară ;

— între 10—15 ani — 5 la sută din retribuția tarifară ;
— între 15—20 ani — 7 la sută din retribuția tarifară ;
— peste 20 de ani vechime — 10 la sută din retribuția tarifară.

● concediul legal de odihnă — pentru calculul timpului de muncă prestat se cumulează perioadele lucrate la ambele unități ;

● alocația de stat pentru copii, care va fi achitată de unitatea care plătește și retribuția ;

● acordarea indemnizațiilor în cadrul asigurărilor sociale de stat, în condițiile și în cazurile prevăzute de H.C.M. 880/1965, cu modificările ulterioare. La calcularea acestora se va cumula timpul servit la ambele unități ;

● premiile pentru lucrările executate la unitatea de la care a fost transferat, precum și participarea la beneficii, în raport cu timpul servit la fiecare dintre unități, dacă, bineînțeles, așa cum prevede legea pentru ambele situații, nu a avut deficiențe în muncă, ori nu a săvîrșit abateri disciplinare ;

● rambursarea costului transportului pentru cel transferat și membrii familiei sale, precum și pentru gospodăria sa, diurna de deplasare pe durata călătoriei, plata unei indemnizații — egale cu 1/4 din retribuția medie lunară a celui transferat — pentru fiecare membru de familie (dacă s-a mutat împreună cu titularul contractului de muncă), un concediu, plătit, de 5 zile lucrătoare, acordat la cerere, în vederea mutării efective. (Aceste drepturi se acordă în cazul transferului în interesul serviciului în altă localitate — potrivit art. 75 alin. 1 din Legea nr. 57/1974, modificată și completată prin Legea nr. 4/1978. Concret, sumele se avansează de unitatea de la care se face transferul și se rambursează acestela de către unitatea la care s-a făcut transferarea).

NOTĂ : Transferul în altă localitate se poate face numai cu asigurarea unei suprafețe locative corespunzătoare. Pînă la obținerea locuinței în localitatea în care a fost transferată, persoana în cauză își păstrează dreptul asupra locuinței vechi.

8. De ce forme de sprijin beneficiază elevii școlilor de maiștri pe timpul studiilor ?

● **Pentru perioada examenului de admitere**

Personalul muncitor recomandat de întreprinderi pentru a urma cursurile școlilor de maiștri primește o indemnizație egală cu retribuția tarifară de încadrare de la locul permanent de muncă, precum și sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Dacă examenul de admitere se desfășoară în altă localitate decît aceea în care domiciliază candidatul, acestuia i se acordă, potrivit legii, și drepturile de deplasare.

● **Pe timpul studiilor, în învățămîntul de zi, elevii școlilor de maiștri beneficiază de :**

— masa la cantină, contra cost ;
— cazarea gratuită în internate, dacă au domiciliul în altă localitate decît aceea în care funcționează școala (cheltuielile de cazare sînt suportate de școală) ;
— costul integral al transportului, pe ruta cea mai scurtă, cu trenul de persoane sau navele fluviale ori maritime, clasa a II-a, ori cu autobuzele întreprinderilor de transport auto. (Cheltuielile de transport le suportă : unitatea de producție — la prezentarea la cursuri și după examenul de absolvire ; școala — la plecarea în vacanță (dus și întors, de la școală la localitatea de domiciliu, numai pentru elevii școlilor de maiștri cu durata de un an și jumătate). În anul în care beneficiază de vacanță, elevii nu primesc concedii de odihnă.
— o indemnizație lunară egală cu retribuția tarifară de încadrare pe care au avut-o la data trimiterii la școală, precum și sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate. (Plata integrală a indemnizației este condiționată de promovarea semestrelor școlare. În caz contrar, se vor aplica prevederile Legii nr. 57/1974, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 4/1978, privind diminuarea retribuției pentru nefondeplinirea sarcinilor proprii).

Dacă în timpul școlarizării, în ramura respectivă se aplică majorări generale ale retribuției tarifare, se acordă și aceste majorări.

● **Pe timpul studiilor în învățămîntul seral, elevii școlilor de maiștri beneficiază de :**

— programare în schimburile de producție care să le permită frecventarea regulată a cursurilor ;
— masa la cantină, contra cost ;
— indemnizație lunară — pe timpul practicii de maistru, prevăzută în planul de învățămînt — egală cu retribuția tarifară de încadrare la data trimiterii la practică și sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate ;
— concediu de studii, 30 de zile calendaristice, se acordă pentru elabo-

rarea și susținerea lucrării de diplomă la examenul de absolvire, o singură dată, la cerere și în afara concediului de odihnă.

Pe durata acestui concediu, elevii vor primi o indemnizație egală cu retribuția tarifară de încadrare, precum și sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate.

NOTĂ : Dacă școala de maiștri — învățământ seral — se află în altă localitate decît unitatea de producție din care provin elevii, aceștia vor fi detașați, pe perioada școlarizării, la alte unități de același profil, care au sediul în localitatea în care funcționează școala. Pe durata școlarizării, elevii-maiștri sînt retribuiți de unitatea la care sînt detașați.

Pe lîngă formele de sprijin menționate, elevii de la învățămîntul seral care urmează școala în altă localitate decît aceea a unității de producție, deci au fost detașați, mai beneficiază de :

— cazarea gratuită în internate — cheltuielile de cazare le suportă școala ;

— costul integral al transportului, pe ruta cea mai scurtă, cu trenul de persoane sau nave fluviale ori maritime, clasa a II-a, ori cu autobuzele întreprinderii de transporturi auto, la trimitere la unitatea unde au fost detașați și la întoarcere, la unitatea unde sînt încadrați după examenul de absolvire — cheltuielile de transport le suportă unitatea de producție unde sînt încadrați.

Pe timpul practicii în producție, elevii din școlile de maiștri beneficiază de echipament de protecție și de materiale igienico-sanitare, în condițiile în care acestea se acordă persoanelor încadrate în muncă.

9. Ce obligații au unitățile și personalul sanitar în legătură cu apărarea și dezvoltarea sănătății mamei, copilului și tineretului ?

Femeile se bucură, potrivit legii, de măsuri speciale pentru asigurarea sănătății și pentru îngrijirea și educarea copiilor. Unitățile și personalul sanitar au datoria să asigure condițiile medico-sanitare optime pentru îngrijirea femeii gravide, dezvoltarea sănătoasă a nou-născuților, copiilor și tinerilor, să desfășoare o activitate de educație sanitară care să conducă la formarea unei opinii favorabile creșterii natalității.

În activitatea de apărare și dezvoltare a sănătății mamei, copilului și tineretului, unitățile sanitare au următoarele obligații :

— să desfășoare acțiuni de ordin educativ și medical, în familie, școli, la locul de muncă, pentru pregătirea tinerilor în vederea întemeierii familiei, asigurării unui comportament demografic favorabil nașterii și creșterii unui număr sporit de copii ;

— să efectueze examenul medical în vederea căsătoriei și, potrivit legii, să elibereze certificate prenuptiale ;

— să urmărească în toate unitățile socialiste modul în care conducerile acestora aplică normele stabilite privind asigurarea condițiilor necesare pentru protecția femeii și a tinerilor la locul de muncă ;

— să aplice toate măsurile de ordin medical pentru combaterea sterilității și infertilității ;

— să asigure supravegherea medicală a femeii gravide, prin examene clinice și de laborator, pe toată durata gravidității ;

— să efectueze un control medical diferențiat și să ia măsurile corespunzătoare pentru gravidele a căror sănătate este periclitată ;

— să asigure asistență calificată la naștere ;

— să supravegheze evoluția stării de sănătate a femeii în perioada de după naștere ;

— să efectueze periodic examinarea medicală a nou-născuților, sugarilor și copiilor și să asigure asistența medicală diferențiată a acestora ;

— să supravegheze starea de sănătate și să organizeze regimul de viață ai copiilor din creșe, leagăne și alte colectivități ;

— să asigure asistența medicală a elevilor și studenților, precum și respectarea cerințelor de igienă în procesul de învățămînt, în vederea asigurării dezvoltării lor armonioase fizice și intelectuale ;

— să asigure asistența medicală a copiilor cu deficiențe în dezvoltarea fizică ori psihică și să aplice tratamente diferențiate în vederea recuperării și integrării lor în activitatea socială.

10. Care sînt cazurile de excepție în care se poate întrerupe cursul normal al sarcinii ?

Femeile se bucură, potrivit legii, de măsuri speciale de ocrotire a sănătății. Date fiind atît consecințele grave pentru sănătatea femeii, cît și prejudiciile ce le aduce natalității și sporului natural al populației, întreruperea cursului normal al sarcinii este interzisă. În situații cu totul excepționale, întreruperea cursului sarcinii este totuși permisă de lege — Decretul nr. 770/1966 — putîndu-se efectua în unități sanitare de specialitate, pe baza aprobărilor date de comisiile medicale instituite în acest scop.

Cazurile de excepție, prevăzute de lege, în care se poate autoriza întreruperea cursului sarcinii sînt următoarele :

- sarcina pune viața femeii într-o stare de pericol care nu poate fi înlăturată printr-un alt mijloc ;
- unul din părinți suferă de o boală gravă, care se transmite ereditar sau care determină malformații congenitale grave ;
- femeia însărcinată prezintă invalidități grave, fizice, psihice sau senzoriale ;
- femeia a depășit vîrsta de 45 de ani ;
- sarcina este urmarea unui viol sau a unui incest ;
- femeia a născut 4 copii pe care îi are în îngrijire.

NOTĂ : Întreruperea cursului normal al sarcinii se încuviințează și atunci cînd femeia însărcinată are în îngrijire, sau a îngrijit, 4 sau mai mulți copii înfiați, proveniți din altă căsătorie a soțului, sau înfiați de către aceasta.

11. Cum se face repartizarea în muncă a absolvenților instituțiilor de învățămînt superior medical și farmaceutic ?

Potrivit dispozițiilor din Decretul Consiliului de Stat nr. 430/1978, repartizarea absolvenților instituțiilor de învățămînt superior medical și farmaceutic se face după cum urmează :

1. PENTRU EFECTUAREA PREGĂTIRII PRACTICE

Absolvenții institutelor de învățămînt superior medical și farmaceutic — medici, farmaciști, dentiști — se repartizează și vor lucra nemijlocit, timp de 3 ani, în spitale și alte unități sanitare din municipii și orașe unde sînt asigurate toate condițiile necesare de pregătire practică.

Repartizarea pentru efectuarea pregătirii practice se face în ordinea mediei de absolvire a facultății, astfel :

— a) șefii de promoții, pe specialități, pot alege orice unitate sanitară din cele puse la dispoziția promoției, în ordinea mediilor obținute ;

— b) absolvenții care solicită repartizarea în județele unde își au domiciliul — ei, soțul (soția) sau părinții lor — au prioritate la alegerea unității sanitare din respectiva unitate administrativ-teritorială.

În unitățile sanitare din orașele care, potrivit legii, sînt declarate orașe mari, pot ocupa, cu prioritate, 30 la sută din numărul locurilor puse la dispoziție pentru repartizare absolvenții care au domiciliul în aceste orașe și cel puțin media 9 ;

— c) locurile rămase libere se ocupă în ordinea mediilor, indiferent de domiciliu.

La medii egale, vor avea prioritate — la alegere — absolvenții căsătoriți. Dacă sînt mai mulți absolvenți căsătoriți, vor alege primii cei cu copii și după aceea absolvenții care au soțul (soția) încadrat într-o unitate socialistă din județul respectiv.

Absolvenții căsătoriți, din aceeași promoție, aleg la media cea mai mare a unuia dintre ei. Numai în cazul șefilor de promoție soțul (soția) alege locul de practică după ce au ales toți șefii de promoție.

La repartizare se iau în considerare cele 30 de aprecieri acordate de consiliul profesoral pentru activitatea obștească și comportarea avute în perioada studiilor.

Prezentarea la unitățile sanitare pentru începerea pregătirii practice se face la data de 1 noiembrie a fiecărui an.

2. PENTRU ÎNCADRAREA PE POSTURI

După terminarea celor 3 ani de pregătire practică, medicii, farmaciștii și dentiștii sînt obligați să-și desfășoare activitatea în unități sanitare din co-

munc, oraşe sau municipii, în raport cu nevoile asistenţei medicale şi în limitele normativelor aprobate prin lege.

Ei pot alege posturi şi în judeţul pe teritoriul căruia se află unitatea sanitară în care au terminat pregătirea practică. Alegerea posturilor se face în ordinea mediei generale — stabilite prin însumarea mediilor anuale rezultate din notele obţinute la sfîrşitul fiecărui ciclu din anul respectiv şi media de absolvire a facultăţii — în felul următor :

— a) medicul, farmacistul sau dentistul cu media cea mai mare poate alege oricare post din cele publicate ;

— b) medicii, farmaciştii şi dentiştii care solicită încadrarea în unităţile sanitare din comunele unde îşi au domiciliul — ei, soţul (soţia) sau părinţii lor — ori în comune limitrofe, au prioritate indiferent de media generală obţinută.

— c) medicii, farmaciştii şi dentiştii care au obţinut cel puţin media 8 şi au aptitudini pentru profilul postului publicat pot solicita cu prioritate încadrarea în centrele muncitoreşti şi oraşele unde îşi au domiciliul — ei, soţul (soţia) sau părinţii lor ;

— d) medicii, farmaciştii şi dentiştii care au obţinut cel puţin media 9 şi au aptitudini pentru profilul postului publicat pot solicita cu prioritate încadrarea — în limita a 50 la sută din numărul posturilor puse la dispoziţie — în unităţile sanitare din localităţile care, potrivit legii, sînt declarate oraşe mari, dacă au domiciliul în aceste localităţi ;

— e) ceilalţi medici, farmacişti sau dentişti aleg, în ordinea mediilor generale, din posturile rămase libere.

La medii egale au prioritate, în ordine : căsătoriţii, cei mai bine notaţi la specialitatea postului. Dacă sînt mai mulţi medici, farmacişti sau dentişti căsătoriţi vor alege în primul rînd cei cu copii şi apoi cei care nu soţul (soţia) încadrat într-o unitate socialistă din localitatea respectivă.

NOTĂ : În perioada pregătirii practice, medicii, farmaciştii şi dentiştii au calitatea de personal muncitor, iar contractele de muncă încheiate pentru această perioadă au regimul contractelor de muncă pe durată nedeterminată. Trecerea la unităţile sanitare în care au ales locurile de muncă după încheierea perioadei de practică se consideră transfer în interesul serviciului.

12. Cînd se încheie şi ce cuprinde actul adiţional la contractul de muncă ?

Un act adiţional la contractul de muncă se încheie atunci cînd unitatea trimite o persoană încadrată în muncă la o şcoală, la un curs de calificare ori de perfecţionare a pregătirii profesionale cu scoatere din producţie. În cuprinsul acestuia se vor înscrie : — obligaţia unităţii de a suporta — parţial sau integral — în condiţiile legii, cheltuielile ocazionate de instruire ; — îndatorirea persoanei trimise la şcolarizare ori calificare de a lucra în unitatea respectivă cel puţin 5 ani de la terminarea formei de instruire ; — obligaţia persoanei şcolarizate de a despăgubi unitatea sau alte organe — în cazul nerespectării îndatoririi menţionate mai sus — pentru cheltuielile făcute cu pregătirea sa profesională.

Aceste norme se aplică şi persoanelor care au fost trimise la specializare sau documentare în străinătate.

Precizare : Dacă, după terminarea formei de pregătire, persoana cu care s-a încheiat un asemenea act adiţional la contractul de muncă satisface serviciul militar — în timpul cît trebuie să lucreze, potrivit prevederilor contractului în unitatea respectivă — această perioadă nu intră în calcul.

13. Cum se acordă concediul de odihnă după încadrarea în muncă ?

Persoanele nou încadrate în muncă — ca şi cele reîncadrate, a căror vechime în muncă este întreruptă — vor primi primul concediu de odihnă după 11 luni de activitate. Dacă cele 11 luni sînt împlinite în anul calendaristic în care a avut loc încadrarea sau reîncadrarea, durata concediului va fi proporţională cu timpul cuprins între această dată şi sfîrşitul anului. Cînd vechimea neîntreruptă de 11 luni se împlineşte în anul calendaristic următor încadrării ori reîncadrării, primul concediu se va acorda în acel an, la durata sa adăugîndu-se, pe lîngă concediul integral cuvenit pentru anul în curs, şi zilele de concediu corespunzătoare timpului lucrat în anul precedent.

Precizăm că schimbarea locului de muncă în condiții care nu dau dreptul la menținerea vechimii neîntrerupte în muncă — încetarea contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate (art. 135 din Codul muncii), ori din motive imputabile celui încadrat (art. 130, lit. i, j, k din Codul muncii) — are drept consecință reducerea concediului de odihnă la durata sa minimă (15 zile lucrătoare) în primii doi ani calendaristici celui în care persoana s-a reîncadrat. Dacă încetarea contractului de muncă pentru asemenea motive a avut loc după efectuarea concediului de odihnă, persoana respectivă este obligată să restituie unității partea din indemnizația de concediu corespunzătoare perioadei nelucrate din anul pentru care i s-a acordat acel concediu.

NOTĂ : La unitățile care aplică săptămîna redusă de lucru, zilele libere (considerate zile nelucrătoare) cuprinse în perioada concediului de odihnă nu se includ în durata acestuia.

14. Se poate compensa în bani concediul de odihnă ?

Concediul de odihnă se acordă în vederea refacerii forței de muncă. Tocmai de aceea nu poate face obiectul unei tranzacții, renunțări sau limitări.

Compensarea în bani a concediului neefectuat este permisă numai în cazurile expres prevăzute în art. 19 din Legea nr. 28/1967, și anume :

— cînd contractul de muncă a încetat înainte ca persoana în cauză să-și fi efectuat concediul de odihnă ;

— dacă persoana încadrată în muncă este scoasă din producție pentru o perioadă mai mare de 12 luni ;

— cînd o persoană este chemată să îndeplinească serviciul militar în termen, cu termen redus sau ca elev în școlile militare de ofițeri de rezervă.

Calculul compensației bănești a concediului de odihnă se face potrivit normelor prevăzute pentru calculul indemnizației de concediu, pe baza retribuției medii zilnice din ultimele 12 luni. Retribuția medie zilnică se obține prin împărțirea sumei realizate în cele 12 luni din cîștigurile cu caracter permanent la numărul lunilor luate în calcul și apoi la 25,3, numărul mediu al zilelor lucrătoare din cursul unei luni.

15. Ce perioade sînt recunoscute ca vechime în muncă ?

În conformitate cu prevederile art. 137, alin. 1 din Codul muncii, constituie vechime în muncă timpul în care o persoană și-a desfășurat activitatea pe baza unui contract de muncă. Sînt admise, de asemenea, ca vechime în muncă și alte perioade de timp prevăzute în mod limitativ de Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială. Astfel, constituie vechime în muncă timpul în care o persoană :

- a fost deținută în lagăre sau închisori, pentru activitate revoluționară, antifascistă sau democratică. (Fiecare an de deținere se consideră un an și șase luni vechime în muncă) ;
- a fost îndepărtată din serviciu pentru activitate politică revoluționară, antifascistă sau democratică, înainte de 23 August 1944, ori ca urmare a persecuțiilor rasiale sau naționale, în perioada ianuarie 1939 — decembrie 1944 ;
- a desfășurat activitate revoluționară antifascistă, recunoscută de către organele în drept, ca vechime în muncă.

Constituie, de asemenea, vechime în muncă și timpul în care o persoană încadrată în muncă și-a întrerupt activitatea din următoarele motive :

- a îndeplinit serviciul militar în termen, a fost concentrată, mobilizată sau în prizonierat ;
- a fost suspendată din funcție ori i s-a desfăcut contractul de muncă prin măsuri anulate ulterior ca ilegale.

Se consideră, totodată, vechime în muncă și perioada în care o persoană încadrată în muncă urmează cursuri de pregătire profesională sau politică, precum și perioadele pentru care s-a cotizat la fostele asigurări sociale, ori la casele de pensii preluate de stat.

Precizări : 1. Persoanele care au fost încadrate cu program redus, potrivit legii, beneficiază de vechime în muncă proporțional cu timpul lucrat. Deci, persoanelor care și-au pierdut jumătate din capacitatea de muncă, încadrate în gradul III de invaliditate, și care lucrează jumătate din durata normală a programului de lucru primind pensie de invaliditate gradul III, li se recunoaște ca vechime în muncă timpul efectiv lucrat, respectiv 6 luni dintr-un an calendaristic.

2. Perioada în care o femeie a fost încadrată, cu program redus, potrivit legii, pentru îngrijirea copiilor în vîrstă de pînă la 6 ani, se socotește integral vechime în muncă.

16. Care este procedura reconstituirii vechimii în muncă ?

Vechimea în muncă, funcția, meseria sau specialitatea se pot reconstitui — în condițiile prevăzute de Decretul Consiliului de Stat nr. 92/1976 — dacă se dovedește, cu acte, că arhivele au fost distruse. Reconstituirea se face de către comisii ce funcționează pe lîngă comitetul executiv al consiliului popular județean sau de sector (în municipiul București). Reconstituirea poate fi cerută numai de persoanele încadrate în baza unui contract de muncă, de cadrele permanente ale Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne și de membrii cooperativelor meșteșugărești.

Cererile de reconstituire, însoțite de înscrisuri din care să rezulte că între părțile indicate în cerere a existat un raport de muncă, precum și de dovezi care să ateste că nu s-au putut obține actele necesare dovedirii situațiilor ce urmează a se stabili, se adresează comisiei competente din raza teritorială în care solicitantul are domiciliul. Prin cerere se vor indica, de asemenea, cel puțin două persoane pentru fiecare perioadă ce se solicită a fi reconstituită, dintre cele care dovedesc cu acte că au lucrat în aceeași perioadă și unitate cu solicitantul.

După efectuarea probatoriilor, concluziile comisiei în legătură cu fiecare din situațiile ce s-au cerut a fi reconstituite sînt consemnate într-un proces-verbal de reconstituire a vechimii în muncă. În acest proces-verbal, semnat de toți membrii comisiei, se vor menționa : perioada și unitatea unde s-a efectuat munca ; înscrisurile din care a rezultat că între părți a existat un raport de muncă și că persoanele care au fost audiate au lucrat în aceeași perioadă și unitate cu persoana care a solicitat reconstituirea. Procesul-verbal al comisiei poate fi contestat de solicitant sau de unitatea la care lucrează, în termen de 15 zile de la comunicare, la judecătoria în a cărei rază teritorială funcționează comisia. Plîngerea este scutită de taxa de timbru, iar hotărîrea judecătorească este definitivă.

NOTĂ : Perioada de vechime în muncă și celelalte situații reconstituite se vor înregistra în carnetul de muncă pe baza procesului-verbal al comisiei, rămas definitiv, sau a hotărîrii judecătorești.

17. Care sînt atribuțiile comisiilor de pensii și asigurări sociale din :

A. UNITĂȚILE DE STAT ?

B. UNITĂȚILE AGRICOLE COOPERATISTE ?

C. ZONELE NECOOPERATIVIZATE ?

A. Comisiile de pensii și asigurări sociale din unitățile de stat :

— urmăresc respectarea strictă a legii privind completarea corectă și la zi a carnetului de muncă, precum și a celorlalte acte necesare întocmirii dosarelor de pensionare ;

— urmăresc respectarea dispozițiilor legale la acordarea altor drepturi de asigurări sociale, a alocației de stat pentru copii, precum și a celorlalte drepturi materiale cu caracter social ;

— analizează și fac propuneri pentru încadrarea în grade de invaliditate ;

— urmăresc și sprijină întocmirea la timp a dosarelor de pensionare pentru limită de vîrstă, invaliditate sau de urmaș ; verifică dosarele de pensii și semnalează conducerii unității orice nereguli constatate ;

— sprijină activitatea de protecție și igienă a muncii, de prevenire a accidentelor de muncă și a îmbolnăvirilor ; organizează, împreună cu organele de resort, analiza periodică a stării de invaliditate și de incapacitate temporară de muncă în rîndul personalului unității și controlează modul de aplicare a măsurilor adoptate ;

— stabilesc, împreună cu organele sindicale, repartizarea biletelor de odihnă și a celor de tratament în stațiuni balneoclimaterice ;

— urmăresc și sprijină încadrarea în noi locuri de muncă sau cu program de lucru redus la jumătate a persoanelor care, din cauza unor accidente sau boli, nu mai pot lucra în condițiile anterioare ;

— îndeplinesc orice alte atribuții prevăzute în dispozițiile legale.

B. Comisiile de pensii și asigurări sociale din unitățile agricole cooperatiste :

— urmăresc întocmirea la timp a dosarelor de pensionare pentru limită de vîrstă, de invaliditate sau de urmaș ; verifică dosarele întocmite și semnalează conducerii unității orice nereguli constatate ;

— analizează și fac propuneri pentru încadrarea în grade de invaliditate a membrilor și personalului unității agricole cooperatiste ;

— urmăresc respectarea dispozițiilor legale la acordarea celorlalte drepturi de asigurări sociale ;
— fac propuneri organului de conducere colectivă privind repartizarea biletelor la stațiunile balneoclimaterice, pentru membrii cooperatori.

C. Comisiile de pensii și asigurări sociale pentru țăranii cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate :
— urmăresc depunerea la termen a contribuțiilor personale pentru fondul de pensii și asigurări sociale, precum și livrările de produse la fondul de stat, de către țăranii cu gospodărie individuală ;
— verifică corectitudinea înscrierilor în carnetele de pensii și asigurări sociale a contribuțiilor personale și a livrărilor de produse la fondul de stat ;
— analizează și fac propuneri pentru încadrarea în grade de invaliditate a țăranilor cu gospodărie individuală ;
— verifică și confirmă dosarele de pensionare pentru limită de vîrstă, invaliditate și de urmaș.

18. Cum se constituie fondurile necesare pentru plata pensiilor și altor drepturi de asigurări sociale ?

● **Fondurile necesare pentru plata pensiilor de asigurări sociale de stat** se constituie din contribuțiile pe care le plătesc unitățile socialiste, precum și din sumele alocate în acest scop de la bugetul de stat. Astfel, în conformitate cu prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 389/1972, completat prin Decretul nr. 371/1973, unitățile socialiste de stat, organizațiile cooperatiste, alte organizații obștești, orice alte persoane juridice, precum și persoanele fizice care folosesc personal încadrat în muncă sînt datoare să verse la fondul de asigurări sociale de stat o contribuție de 15 la sută din fondul de retribuire. Prin excepție, contribuția este de :
— 25 la sută — în cazul unităților socialiste românești care prestează activitate în afara granițelor țării pentru personalul propriu cuprins în asigurările sociale românești ; în cazul firmelor străine care calculează contribuția de asigurări sociale pentru personalul lor cuprins în asigurările sociale românești, indiferent dacă aceștia exercită activitatea pe teritoriul țării noastre sau pe teritoriul străin ; în cazul societăților mixte de pe teritoriul țării noastre, al reprezentanțelor firmelor comerciale, ale organizațiilor internaționale și ale organizațiilor economice străine, precum și al reprezentanțelor diplomatice care funcționează în Republica Socialistă România, pentru personalul lor, cetățeni români sau străini, cuprinși în asigurările sociale românești, cu domiciliul stabil în țara noastră.
— 14 la sută — pentru organele centrale și locale ale administrației de stat, organele judecătorești și ale procuraturii, precum și instituțiile social-culturale de stat și pentru asociațiile de locatari ;
— 9 la sută — pentru unitățile agricole de stat ;
— 11 la sută — în cazul stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii ;
— 7 la sută — în cazul persoanelor fizice pentru personalul casnic.

NOTĂ : Fondul de retribuire asupra căruia se aplică cotele de asigurări sociale de stat se determină pe baza fondului total de retribuire stabilit potrivit prevederilor art. 12 din Legea nr. 1/1977 (retribuții tarifare, indemnizații, premii, precum și orice alte drepturi prevăzute de lege pentru munca prestată), din care se scad: sumele reprezentînd drepturile plătite asiguraților din fondurile asigurărilor sociale de stat ; drepturile plătite potrivit dispozițiilor legale în cazul desfacerii contractelor de muncă ; diurnele de deplasare, detașare și indemnizațiile de transferare ; drepturile de autor sau de colaborator extern ; retribuțiile pentru executarea de lucrări sau pentru prestarea de servicii pe bază de contracte civile ; premiile acordate de unitățile economice din beneficiile realizate. La suma astfel obținută se adaugă impozitul pe fondul total de retribuire aferent, calculat cu cotele prevăzute în Legea nr. 1/1977.

● **Fondurile necesare plății pensiilor și celorlalte drepturi de asigurări sociale ale membrilor cooperativelor agricole de producție** se realizează din :
— contribuția cooperativelor agricole de producție în cuantum de 8 la sută din valoarea producției globale ;
— contribuția asociațiilor economice intercooperatiste în cuantum de 3,5 la sută din valoarea producției globale ;
— contribuția personală a cooperatorilor pentru pensia suplimentară : 10, 15 sau 20 lei lunar ;

— contribuția statului : 2 la sută din valoarea produselor agricole livrate la fondul de stat de către unitățile agricole cooperatiste în cadrul planului ; 2,5 la sută din valoarea produselor livrate peste plan ;

— contribuția statului : 2 la sută din valoarea produselor livrate de către cooperatori la fondul de stat.

● **Fondurile necesare plății pensiilor și celorlalte drepturi de asigurări sociale ce se acordă țăranilor cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate** se constituie din :

— contribuția personală a fiecărui membru al gospodăriei individuale care a împlinit 18 ani și desfășoară activitate agricolă : 40 lei pe lună. Se depune trimestral ;

— contribuția statului : 2 la sută din valoarea produselor livrate la fondul de stat de țăranii cu gospodărie individuală ; contribuția se depune lunar de către unitățile care preiau produsele agricole.

NOTĂ : Sumele depuse la fondul de pensii și asigurări sociale de unitățile agricole cooperatiste și de membrii cooperatori, precum și cele depuse de țăranii cu gospodărie individuală și membrii lor de familie au regimul dobînzii de 3 la sută.

19. În ce cazuri pot fi pensionarii încadrați temporar în muncă ?

Pensionarii nu pot fi încadrați, în nici o unitate socialistă, într-o activitate cu caracter permanent. În cazuri excepționale, cu aprobarea organelor prevăzute de lege, **unitățile pot folosi pensionari pentru activități temporare sau pentru executarea unor lucrări.** Sumele realizate din aceste activități cumulate cu pensia nu pot depăși nivelul retribuției pe care pensionarul a avut-o la data pensionării (actualizată potrivit majorărilor retribuției pentru acea funcție).

Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 445/1973 se prevede că unitățile de producție din industria construcțiilor de mașini, industria metalurgică, industria minieră, extracția petrolului și gazelor, geologie, de exploatare și întreținere din domeniul energiei electrice, unitățile de construcții-montaj și proiectare a obiectivelor de investiții, precum și alte unități stabilite de Consiliul de Miniștri, pot încadra muncitori calificați, maiștri, tehnicieni, ingineri și alt personal tehnic productiv, din rîndul pensionarilor. Încadrarea se va face temporar, pe perioade de pînă la 2—3 luni, în funcție de nevoile de producție ale unităților respective, în limita planului de muncă și de retribuire a muncii aprobat.

Retribuirea acestor persoane, încadrate în condițiile arătate mai sus, se face în acord — în raport cu munca depusă, pe bază de norme stabilite potrivit legii.

NOTĂ : Prin derogare de la prevederile Legii nr. 3/1977, pe timpul încadrării în muncă, pensionarii primesc retribuția pentru munca prestată, pensia integrală și celelalte drepturi pe care le au în calitate de pensionari.

20. Care sînt vitezele economice legale de deplasare a autovehiculelor în afara localităților ?

În conformitate cu prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 377/1973 și ale Anexei nr. 5 la acesta, toți conducătorii auto sînt obligați să respecte viteza economică de deplasare stabilită pentru fiecare tip de autovehicul, după cum urmează :

— 90 km/h — autoturismele dotate cu motoare peste 1 900 cm cubi, cu excepția autoturismelor Volga, Pobeda, Warsawa ;

— 80 km/h — autoturismele Dacia 1 300 și cele dotate cu motoare de la 1 100 la 1 900 cm cubi ;

— 70 km/h — autoturismele dotate cu motoare sub 1 100 cm cubi, autoturismele Volga, Pobeda și Warsawa, autoturismele de teren cu motoare cu aprindere prin scîntei, autobuzele și microbuzele dotate cu motoare diesel ;

— 60 km/h — autoturisme de teren cu motoare diesel ;

— 50 km/h — autobuze și microbuze, autocamionete, autofurgonete, autosanitare, motocicilete, autocamioane cu remorcă, autotractoare cu șa și semiremorcă și autospeciale ;

— 40 km/h — autobasculante ;
— 30 km/h — tractoare rutiere.

NOTĂ: De la prevederile menționate mai sus sînt exceptate autovehiculele destinate stingerii incendiilor, autosalvările aflate în acțiuni de intervenție, precum și cele ale Ministerului de Interne și ale Procuraturii, aflate în misiune.

21. Cum poate fi sesizată comisia de cercetare a provenienței unor bunuri ale persoanelor fizice, care nu au fost dobîndite în mod licit ?

Atunci cînd există date sau indicii că între valoarea bunurilor unei persoane și veniturile sale legale este o vădită disproporție, și nu se justifică dobîndirea licită a bunurilor, proveniența acestora poate fi supusă controlului, în condițiile prevăzute de Legea nr. 18/1968 (așa cum a fost modificată și republicată în luna martie 1979). În înțelesul legii, justificarea provenienței bunurilor înseamnă obligația persoanei în cauză de a dovedi caracterul licit al mijloacelor folosite pentru dobîndirea sau sporirea bunurilor.

Controlul provenienței bunurilor se face în urma :

● sesizării scrise și semnate, a oricărei persoane sau a conducerii organizației socialiste la care cel în cauză a prestat, sau prestează, vreo activitate, indiferent de natura acesteia ;

● cererii persoanei căreia i s-au adus imputări publice în legătură cu proveniența bunurilor sale ;

● sesizării făcute de către conducerea organelor financiare, a celor de urmărire penală sau a instanțelor judecătorești, cînd acestea dețin date — rezultînd din activitatea lor — în legătură cu disproporția vădită dintre valoarea bunurilor și veniturile legale ale unei persoane.

Verificarea acestor sesizări și cereri se efectuează de către o comisie de cercetare anume constituită, care funcționează pe lîngă fiecare judecătorie. Modul de alcătuire a acestor comisii de cercetare a fost îmbunătățit ca urmare a modificărilor aduse Legii nr. 18/1968 prin Decretul nr. 92/1979. Astfel, din comisia de cercetare face parte — în calitate de președinte — un judecător de la judecătorie (desemnat de președintele tribunalului județean), un procuror de la procuratura locală (desemnat de procurorul șef al procuraturii județene), un delegat al administrației financiare județene (desemnat de directorul acesteia), un delegat al mîinii județene, un deputat în consiliul popular municipal, orășenesc, comunal ori de sector — în cazul municipiului București — și 4 muncitori (aleși de adunările generale ale oamenilor muncii), care își desfășoară activitatea nemijlocit în producție, în unități socialiste din raza teritorială a judecătoriei. Președintele și membrii comisiei sînt desemnați sau, după caz, aleși pe o perioadă de doi ani.

Cînd sesizarea este semnată de o persoană sau de conducerea organizației socialiste la care cel în cauză a prestat sau prestează vreo activitate, cercetarea nu începe decît după ce semnatarul sesizării a fost chemat în fața comisiei pentru a da relațiile necesare cauzei — ocazie cu care i se aduc la vedere dispozițiile legale, referitoare la consecințele afirmațiilor mincinoase.

În termen de cel mult 45 de zile de la sesizare, prin încheiere motivată, comisia de cercetare hotărăște cu majoritate de voturi :

● trimiterea cauzei, spre soluționare, la judecătoria în raza căreia se află domiciliul persoanei în cauză — atunci cînd constată că proveniența unor bunuri nu este justificată ;

● clasarea cauzei — atunci cînd constată că proveniența tuturor bunurilor este justificată.

Dacă în legătură cu bunurile a căror proveniență licită nu s-a putut justifica s-a constatat săvîrșirea unei infracțiuni, comisia va trimite cauza la procuratura competentă.

NOTĂ: Dacă persoana căreia i se verifică proveniența bunurilor este căsătorită, controlul urmează a se face și cu privire la bunurile comune ale soților, extinzîndu-se — referitor la această categorie de bunuri — și asupra celuilalt soț.

22. Ce termene de gîndire se stabilesc în cazul divorțului ?

În urma modificărilor aduse Codului de procedură civilă prin Decretul Consiliului de Stat nr. 475 din luna decembrie 1977, la primirea cererii de divorț, președintele instanței va da reclamantului sfaturi de împăcare și va fixa un

termen la care ambii soți urmează să se prezinte în camera de consiliu. La acest termen, președintele va stărui pentru împăcarea soților. Dacă nu se împacă, sau dacă soțul pîrît nu se prezintă, iar din căsătorie nu au rezultat copii, președintele instanței fixează termen pentru judecarea cauzei. Dacă din căsătorie au rezultat copii care sînt încă minori, președintele instanței va stabili un **termen de gîndire** de cel puțin 3 luni și de cel mult 6 luni. După împlinirea acestui termen, la cererea reclamantului, părțile vor fi citate, și dacă nu s-au împăcat, ori soțul pîrît nu se prezintă, președintele va fixa termen pentru judecarea cererii.

NOTĂ: Taxa de timbru pentru cererea de divorț este de 2 000 pînă la 4 000 lei, după cum stabilește președintele instanței în raport cu venitul net lunar al reclamantului.

După rămînerea definitivă a hotărîrii de divorț, instanța comunică serviciului de stare civilă o copie de pe dispozitivul hotărîrii, iar acesta efectuează, din oficiu, cuvenitele rectificări în registrul de stare civilă, fără să mai fie necesară prezența părților.

23. Cum se stabilește obligația de întreținere ?

Între soț și soție, părinți și copii, cel ce înfiază și înfiat, bunici și nepoți, frați și surori, precum și între alte persoane prevăzute de lege există o obligație de întreținere. Potrivit legii, are dreptul la întreținere numai acela care se află în nevoie din cauza incapacității de a munci. De la această regulă generală fac excepție copiii minori. Aceștia au drept la întreținere oricare ar fi pricina nevoii în care se află. Copilul major care își continuă studiile poate cere — în condițiile prevăzute de lege — plata pensiei de întreținere pînă la terminarea acestora, dar fără a depăși vîrsta de 25 de ani.

Cuantumul întreținerii este în funcție de nevoia celui care o cere și de mijloacele celui care o datorează. Instanța va putea mări ori micșora cuantumul întreținerii după cum se modifică mijloacele celui care datorează întreținerea sau nevoia celui care o primește. Cînd întreținerea este datorată de părinte sau de cel care înfiază, mărimea acesteia poate ajunge pînă la :

— o pătrime din cîștigul realizat din muncă — pentru un copil ;

— o treime din cîștigul realizat din muncă pentru doi copii ;

— jumătate din cîștigul realizat din muncă pentru trei sau mai mulți copii.

Acestea sînt plafoane maxime, cotele putînd fi reduse de la caz la caz, în funcție de nevoile reale ale copilului sau înfiatului. Obligația de întreținere se execută ori în natură, ori prin plata unei pensii. Instanța judecătorească poate stabili felul și modalitățile executării obligației de întreținere, în funcție de împrejurările concrete.

24. Ce categorii de persoane sînt chemate la moștenire ?

În conformitate cu legea, la moștenire au dreptul rudele persoanei decedate — copiii, părinții și bunicii, frații și surorile, nepoții și verii primari — și soțul supraviețuitor al acesteia. Dintre rude, prioritate au descendenții în linie directă, iar dacă nu există descendenți, moștenesc ascendenții, respectiv soțul supraviețuitor. Atunci cînd există un testament, moștenirea se dobîndește în conformitate cu voința exprimată prin acest act juridic, dar fără a prejudicia moștenitorii rezervatari — copiii, părinții și soțul supraviețuitor — care, potrivit legii, au dreptul la o cotă-parte, denumită rezervă succesorală.

Persoana chemată la moștenire are un drept de opțiune succesorală. Concret, în termen de 6 luni de la deschiderea succesiunii, poate să accepte sau să renunțe la moștenire. Deci nu se pot accepta (sau renunța) doar părți sau anumite bunuri dintr-o moștenire.

NOTĂ : Apartamentul proprietate personală se transmite prin succesiune și se moștenește, potrivit legii, în aceleași condiții ca oricare dintre bunurile defunctului, care alcătuiesc masa succesorală.

Gheorghe PÎRVAN și Florin CIOBĂNESCU

BREVIARUL JURIDIC a fost întocmit pe baza reglementărilor în vigoare la data de 20 XI 1979